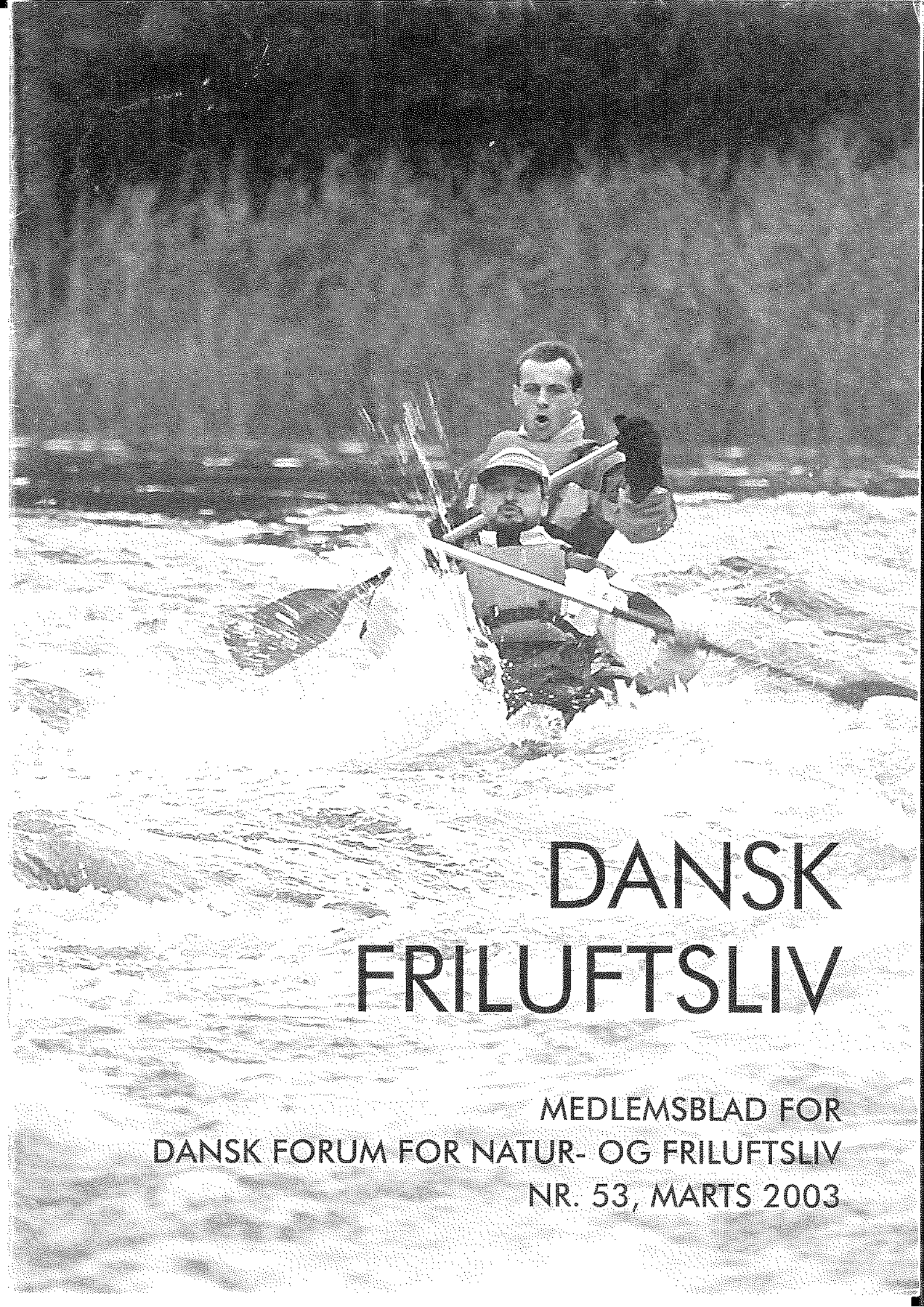

DANSK FRILUFTSLIV

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV
NR. 53, MARTS 2003

DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV

Formand:

Johnnie Bøtke Laursen
Vinkelvej 28, 8800 Viborg
tlf. 86 67 65 64
jblaursen@mail.tele.dk

Kasserer:

Erik Jegsen
Th. Bangsvej 15, Flemløse
5620 Glamsbjerg
tlf. 64 72 26 73
jegsen@privat.dk

Sekretær:

Jesper Lind Nielsen
Svendborgvej 15,
5762 V. Skerninge
tlf. 51 51 42 04
thor_dk@hotmail.com

Friluftsbogklubben:

Carsten Damsgaard
Varnæsvej 750, Bovrup
6200 Aabenraa,
tlf. 74 68 11 34
cdamsgaard@privat.dk

Webmaster:

Søren Willeberg
Faaborgvej 9, 5620 Glamsbjerg
tlf. 33 31 30 35
willeberg@koeng.dk

Thorben Lundø

Snerlevej 74, 2.tv, 6000 Kolding
tlf. 75 52 63 53 / 24 42 17 76
naturvejleder@kfumscout.dk

Grafisk tilrettelægning:

Kristian Dueholm Jessen
Gadbjergvej 6, 7321 Gadbjerg

Redaktion:

Carsten Damsgaard (ansvarsh.)
Terkel Berg-Sørensen

Hjemmeside:

www.danskfriluftsliv.dk

Forsidefoto: Tonni Frandsen

ISSN 0909 - 0614

FORMANDEN HAR ORDET

Af Johnnie Bøtke Laursen

Her i skrivende stund, først i februar, er det svært at tænke frem til det forår, der venter. Lige nu er det for mig, og sikkert mange af jer, private og skoleskiture, der fylder tanker. Blå himmel, gul sol og hvid sne dukker frem på net-hinderne. Alt garneret med fjelde og frostklar luft. Ikke at forglemme smagen af en kold dåseøl efter dagens dont, indtaget i uldundertøj og med strittende hår i gode venners lag. Vinterens glæder er over os.

Men alligevel er det på tide at kigge fremad mod det tilstundende forår og dermed **års-møde**. Efter mange års fravær er årsmødet tilbage på hovedøen, Sjælland, og sågar i løvens hule, København.

På årsmødet er et af de faste punkter **formandens beretning**. Skulle du nu, kære medlem, være forhindret i at møde frem for at opleve den „live“, giver jeg her et kort rids af, hvad jeg har tænkt mig at sige:

Det går strygende. Vi har haft stor medlemsfremgang i det

FORENINGENS FORMÅL

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Dansk Friluftsliv udgives af Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv og udkommer fire gange årligt:

nr. 54	juni	2003	deadline	1. maj.
nr. 55	sept	2003	deadline	1. aug.
nr. 56	dec.	2003	deadline	1. nov.
nr. 57	mar.	2004	deadline	1. feb.

Annoncering koster:

hel side	1000 kr. ekskl. moms
halv side	650 kr. ekskl. moms
kvart side	400 kr. ekskl. moms.

forløbne år, Dansk Friluftsliv har masser af stof og udkommer regelmæssigt. Vores hjemmeside besøges af stadig flere, bogklubbens udvalg af bøger er fremragende og sælger fint, havkajaksamrådet fungerer til forhåbentlig stor gavn for havkajakmiljøet, et lignende kano-samråd er ved at blive etableret på initiativ af DFNF, vi har været repræsenteret til en del møder i Friluftsrådets regi og sidst, men ikke mindst har vi medvirket til at knytte mange kontakter i friluftsmiljøet og dermed været med til kæmpe for det natur- og friluftsliv, som vi holder af.

Bestyrelsen har gjort et flot stykke arbejde. Det er spændende arbejde. Men der er mere at gøre.

Og her kommer du ind i billedet, kære medlem.

Vi opfordrer alle, men specielt gerne unge mænd og kvinder, til at møde op og give en hånd med. Det gælder selvfølgelig i bestyrelsen, men kunne også være forbundet med bladarbejdet og med vedligeholdelsen af hjemmesiden. Tænk dig, at kunne blive redaktør eller webmaster og være med til at kommunikere budskabet ud om, hvorfor det er så vigtigt at lugte af bål, ro på havet eller nyde synet af en solopgang fra en sovepose.

Dagen efter årsmødet holder vi det årlige endags **seminar** i samarbejde med friluftslivsstudiet på Institut for Idræt i København.

Ideen er at prøve at skabe kontakt og samarbejde mellem

friluftsuuddannelserne. Netop her skulle der være mulighed for at få mange yngre friluftsfolk i tale. Vi har i det sidste år modtaget mange nye medlemmer netop fra de etårige uddannelser i København, Viborg, Aalborg og Esbjerg, men også fra lærer- og gymnasie-læreruddannelserne i Ollerup,

Odense og Århus. Så forhåbentlig møder vi mange nye ansigter til en debat om friluftsuuddannelse, og hvad det fører til.

Så vel mødt til årsmøde og seminar den 27. og 28. april i København.

ÅRSMØDE OG SEMINAR OM FRILUFTSLIVSUDDANNELSER

Af Johnnie Bøtke Laursen

Foreningens årsmøde og seminar om friluftslivsudannelser afholdes søndag den 27. og mandag den 28. april på Institut for Idræt, Nørre Alle 51, 2200 København N.

ÅRSMØDE

Vi mødes i friluftslivsstudiets tilholdssted, AB bygningen på adressen Nørre Alle 53 (træbygning ved tennisbaner og Frederik den 9. hallen).

Årsmødet starter kl. 19. Dagsorden efter vedtægterne. Efter den formelle del er der tid til udveksling af erfaringer og andre gode historier over en kop øl.

Der er mulighed for at overnatte i bygningen. Medbring selv underlag og sovepose. Hvis man ønsker at overnatte udendørs i hovedstaden, er det muligt at slå telt op på græsarealet udenfor bygningen. Der er adgang til toilet og køkken. Deltagelse i årsmødet er gratis.

SEMINAR

Seminaret er tænkt som et møde- og debatsted for studerende og undervisere på friluftslivsudannelserne, men andre med interesse for området er velkomne.

På seminaret vil vi høre oplæg, diskutere og forsøge at svare på spørgsmål som:

- Hvad er en friluftslivsvejleder?
- Hvilke målsætninger er der

på de forskellige studier?

- Er det muligt at få job efter endt uddannelse, og kan man bruge det, man har lært?
- Hvilket friluftssyn ligger bag uddannelserne?
- Produces der materiale og opgaver, som andre studier kunne have interesse i?
- Er der samarbejdsmuligheder for studerende og lærere?
- Er der brug for en fælles profilering af f.eks. de etårige uddannelser?
- Er der forskel på seminarie- og universitetsuddannede vejledere?
- Hvad har man af tanker om friluftslivsudannelse i fremtiden?

Seminaret foregår på Institut for Idræt i det store auditorium i Otto Mønsted hallen umiddelbart ved siden af kantinen. Vi starter med kaffe og brød kl. 9.

Selve seminaret starter kl. 10 med et rids af den historiske baggrund for friluftslivsudannelserne i Danmark.

Derefter kommer der oplæg om de ovennævnte spørgsmål fra flere forskellige uddannelsessteder.

Efter et måltid mad fortsætter vi snakken og debatten i grupper i en times tid. Vi samler op i plenum frem til kl. 16, hvor seminaret rundes af. Der serveres kaffe i forbindelse med afslutningen.

Pris for deltagelse i seminaret inkl. bespisning er 150 kroner. Tilmelding til årsmødet den 27. april og/eller seminaret mandag den 28. april mailles til jblaursen@mail.tele.dk

eller skriv til adressen:

Johnnie Bøtke Laursen,
Vinkelvej 28, 8800 Viborg

Sendes senest fredag den 11. april.

REGNSKAB OG BUDGET

BUDGET 2002: REGNSKAB 2002: BUDGET 2003:

Indtægter:

Tipsmidler	16000	16000,00	20000,00
Kontingenter	43000	44600,00	45000,00
Renter	0	5,09	0,00
Projekter, arrangementer	1000	852,75	2000,00
Annoncer i bladet	8000	11150,00	6000,00
Diverse	10000	10045,73	2000,00
I alt:	78000	82653,57	75000,00

Udgifter:

Bladet	50000	47354,67	56000,00
Kurser	0	0,00	0,00
Projekter	3000	3652,50	3000,00
Nordiske aktiviteter	1000	2717,00	2000,00
Mødeaktiviteter	14000	15390,90	16000,00
Administration	3000	6271,59	8000,00
Diverse	4000	4562,15	1000,00
I alt:	75000	79948,81	86000,00

Resultat:	3000	2704,76	-11000,00
Egenkapital:	3500	3557,47	6200,00
Likvide aktiver:	6500	6262,23	-4800,00

Erik Jegsen

kasserer

Dan Pantou

revisor

Janni Nielsen

revisor

FRILUFTSVEJLEDERUDDANNELSEN PÅ INSTITUT FOR IDRÆT I KØBENHAVN

EN FOR ALLE OG ALLE
FOR EN?

*Af Sune Ranum Brandt og
Michael Rotvig Kristiansen*

Med friluftsvejlederuddannelsens 10 års jubilæum lige om hjørnet (næste år) er det på sin plads både at se tilbage på den tid, der er gået, og at se frem på tiden, der kommer. Vores viden om og indsigt i studiets indhold og udvikling gennem tiden er selvfølgelig begrænset af, at vi kun er halvvejs i studiet, men vi vil dog alligevel gøre et forsøg på at beskrive friluftsvejlederuddannelsen på IFI og komme ind på nogle af de generelle problemstillinger, vi mener, der kommer til at præge vores felt i fremtiden.

Den „1-årige friluftsvejlederuddannelse“ blev oprettet i 1994 og har til huse på Institut for Idræt (det daværende Danmarks Højskole for Legemsøvelser) under Københavns Universitet, Nørre Allé 51 i København. Studielektor Erik Mygind (Myg) er studiets idémand, grundlægger og leder. Han var, og er stadig, en af de store drivkræfter inden for friluftsfaget. Han har endvidere formået at samle dedikerede og kompetente undervisere på IFI, hvilket bringer uddannelsen op på et højt fagligt niveau og til et sted, der oser af entusiasme. Uddannelsen er en efter- og videreuddannelse

(EV-friluftslinien under åben uddannelse) der primært er henvendt til undervisere og ledere i privat eller offentligt regi.

For at komme ind på uddannelsen skal man have en ungdomsuddannelse eller tilsvarende kvalifikationer og to almene fag på C niveau samt mindst to års erhvervserfaring inden for undervisning eller formidling. Det er et krav med elastik i, for den enkelte uddannelsesinstitution fastsætter selv dispensation fra adgangsgrundlaget. Der tilstræbes en blanding af studerende med forskellig baggrund forudsat, at de er kvalificerede. Vi har i år oplevet, at det skaber noget røre og diskussion de studerende imellem. For os at se giver det, at de studerende kommer med forskellig baggrund, en meget god dynamik og oplæg til hede diskussioner. Enkelte elever har i deres evaluering af studiet gjort opmærksom på deres utilfredshed med de studerendes kunnen i henholdsvis teori og praktik. Vi mener derfor, at det skulle fremgå tydeligere i studiehåndbogen, hvem der kan optages på studiet.

UDDANNELSENS OPBYGNING

Uddannelsen kredser om fire praktiske hovedmoduler: Kano, kajak, klatring og sejlad. Det betyder dog ikke, at

man bliver ekspert inden for alle fire kategorier, men at man får en grundig introduktion, der indeholder en uges praktisk udfoldelse og tilhørende teori for hvert modul. Efterfølgende skal man så vælge ét område, som man vil fordybe sig i, og her er det så, at man kan gå hen og blive rigtig dygtig. Der er ydermere fire lejrlevsmoduler fordelt over hele året (sommer, efterår, vinter og forår). Du beskæftiger dig ligeledes med dit fordybelsesområde over hele året. Det giver en bred og solid erfaring med friluftsliv på forskellige årstider og vejrforhold. Desuden er der en god portion teoretiske moduler, hvoraf kan nævnes: friluftspolitik og naturforvaltning, pædagogik og formidling, underviserroller, dansk friluftstradition, kost og ernæring, hypotermi m.m. Der lægges stor vægt på pædagogiske virkemidler og gruppeprocesser ud fra en holistisk tankegang. Undervisningen spænder vidt, og man skal holde fast, hvis man vil have det hele med. Vi har en oplevelse af, at der er en overvægt af teori, og det kan virke frustrerende at skulle tilbringe så meget tid inden døre på et studie, der handler om udeliv. IFI har godt nok en fordeling, der hedder fifty-fifty fordelt på teori og praksis. Det forlyder dog også, at den praktiske del vil være mere fremtrædende i foråret og sommeren.

Det hele skal også ses i lyset af, at IFI hører under et universitet, og den megen teori simpelthen er eksistensberettigelsen for, at friluftsuuddannelsen overhovedet kan ligge under universitetsregi.

PENSUM

Svensk og norsk er tilsyneladende in på IFI og en stor del af indholdet i kompendierne er på svensk. Enten er det dovenskab, eller også mangler vi skribenter til friluftsfaget i Danmark? Det kan samtidig kræve sin sekretær at holde styr på de mange løsark, der uddeles med lind hånd. Der mangler simpelthen forfattere til friluftsområdet, der skriver gode grundbøger på dansk.

ENTUSIASTISKE UNDERVISERE

IFI har, som nævnt, formået at samle en stor del af de bedste undervisere inden for de forskellige områder, og det smitter tydeligt af på os som studerende, når vi kan mærke, at en underviser brænder for det, hun laver. Det er helt klart meget dedikerede og kompetente mennesker, vi bliver undervist af. Størstedelen af underviserne er ansat på freelancebasis og er fundet i de yderste afkroge af landet. Vi har på vores hold oplevet, at studieplanen kan blive lidt rodet, når underviserne skal få det hele passet ind i deres ellers formodede fulde kalendere. Set ud fra tidligere evalueringer af studiet blev underviserne også der meget positivt rost, med enkelte undtagelser. Man kan sige, at underordnet hvilken uddannelse man går på,

så er det stedets undervisere, der er altafgørende for, om uddannelsen overhovedet har en fremtid.

FRILUFTSLIV I NATUR OG KULTUR

Trods friluftsvjeledderuddannelsens høje faglige niveau er der efter vores mening en uoverensstemmelse mellem studiets vægtning af emner og samfundets og brugerens behov for friluftsvjeledning.

Det er vores opfattelse, at friluftsvjeledderuddannelsen som helhed skal uddanne alsidige vejledere med solide praktiske

færdigheder, som kan formidles overalt i den danske natur. Optimalt set skal friluftsvjeledderen være i stand til at formidle alt fra lejrlev og pandekageovne for en børnehave til en tre dages havkajakstur med primitive overnatninger langs kysten med voksne eller træklattring i teambuilding-sammenhæng.

Den primære målsætning for os friluftsvjeledere er altså at formidle aktiviteter i naturen som havkajak, kano, sejlads, klattring, lejrlev m.m. på en sikkerhedsmæssig forsvarlig og spændende måde.

Det er her, vi har vores styrke.

Virkeligheden er dog mere end praktiske færdigheder og sikkerhedsprocedurer. I et tæt befolket land som Danmark, hvor kultur og natur nærmest er to sider af samme sag, og hvor det kan være vanskeligt at skelne mellem, hvad der er hvad, vil der undervejs i et friluftsførsløb ofte kunne indgå både natur- og kulturhistorisk formidling. Det er derfor ikke urimeligt, hvis deltagerne på en friluftsansatvitet forventer, at vejlederen også ved noget om flora og fauna, kultur og kulturhistorie. Det er jo naturen og kulturen, der i bogstaveligste forstand er baggrunden for selve aktiviteten! I undervisningen på grundmodulerne indgår der derfor natur og kulturhistorisk formidling. En formidling der varetages af den enkelte underviser, hvorfor udbyttet bliver noget forskelligt, da ikke alle undervi-

sere vægter dette emne lige meget. På fordybelsesmodulerne er det derimod op til den studerende selv at tilegne sig viden om natur og kulturhistoriske forhold og formidle disse som en del af den afsluttende eksamen. Det ville derfor være gavnligt, hvis der på studiet blev undervist mere i, hvilke metoder og værktøjer, man som vejleder benytter sig af, når et landskab eller en biotop skal formidles.

En historiker, biolog, kulturhistoriker, landskabsarkitekt eller skovfoged ville her kunne give et overblik over den relevante og anvendte opslagslitteratur, der benyttes i den forbindelse, samt en indsigt i hvilke metoder og værktøjer, der giver den nemmeste adgang til informationer om natur- og kulturhistoriske emner.

STORE IDEALER - SMÅ ARRANGEMENTER

Der er endvidere en tendens til, at idealet om friluftsliv omhandler større arrangementer, gerne over flere dages forløb, da naturen og friluftslivet dermed opleves mere intenst og gøres mere spændende. Det er noget de fleste, der beskæftiger sig med friluftsliv, sikkert kan nikke genkendende til. Men det behøver ikke forholde sig lige sådan hos brugerne.

Flerdagsaktiviteter er ofte ikke mulige i forhold til den tid og de penge, børnehaver, skoler, institutioner og private reelt afsætter til naturformidling og friluftsliv. Ser vi på naturvejledernes arbejde, er dette faktisk tydeligt. Langt den overvejende del af deres formidling består af kortere ture og mindre arrangementer i naturen.

ORGANISATIONER OG FORENINGER

I faget „Naturforvaltning og friluftspolitik“ arbejdes der med, hvilke frilftsorganisationer og foreninger, der har interesser og aktiviteter i naturen, og hvordan de reelt bruger naturen i deres virke. Lystfiskeren, jægeren, mountainbikeren, rytteren, m.m. er alle med/modspillere, vi møder i naturen som frilftsvejleder. Hvad står de for, hvem er de, og hvordan forholder vi os til dem som frilftsvejleder i forhold til formidling, udnyttelse og bevarelse af naturen?

TEORI OG PRAKSIS

Den teoretiske pædagogik og formidlingsaspektet skal ikke udelukkes fra vores teoretiske studium, men der er en til tider næsten absurd interesse for at teoretisere og problematisere

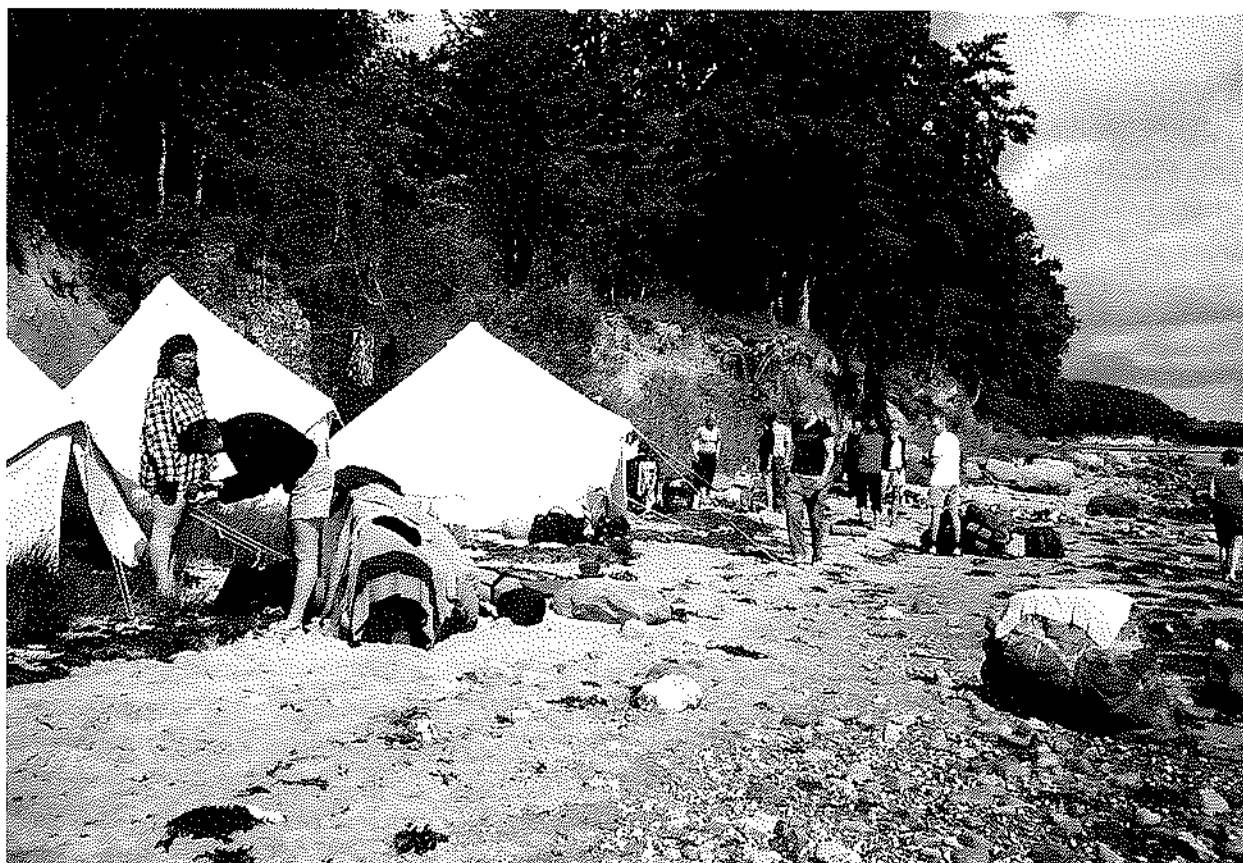
over emner som „hvad frilftsliv er“ og „hvordan vi skal forholde os til det som vejleder“. Dette gælder både i studiet, og i den nuværende debat (se f.eks. Andkjær 2002)¹. Selve det praktiske pædagogiske omkring aktiviteterne og de nære empatiske relationer mellem mennesker under afvikling af frilftsaktiviteter, drukner simpelthen i teoretiske overvejelser. Gennem årene har de studerendes meninger om dette emne dog været meget delte.

FAGETS OVERLEVELSE

Der er inden for alle aldersgrupper et stigende behov for og ønske om kropslig aktivitet. Interessen gælder ikke mindst indholdsrigt frilftsliv. Og der skal ikke herske nogen tvivl om, at frilftslivet er kommet for at blive, men spørgsmålet

er, hvem der kommer til at varetage det.

Det „uofficielle danske forum for frilftsliv“ er præget af stærke personligheder og hede teoretiske diskussioner om, hvad frilftsliv er, hvilke aktiviteter der kan kaldes frilftsliv, og hvem der har ret til at beskæftige sig med det. Med de nye frilftsuddannelser i henholdsvis Esbjerg, Aalborg og Viborg er der mulighed for, at denne debat vokser yderligere. Det er derfor vigtigt, at de forskellige uddannelsesinstitutioner er åbne overfor forskellige måder og fortolkninger af frilftslivsuddannelsens indhold. Ad den vej kan der skabes et konstruktivt forum for diskussioner og debat, som kan danne baggrund for fælles retningslinier og normer. Johnnie Bøtcher Laursen spørger „Kan der skabes en fælles

profilering af de etårige uddannelser, så de ad åre bliver lige så kendte i natur- og friluftsbilledet som naturvejlederuddannelsen?" (Laursen 2002)². Vi kan ikke vente til „ad åre"! Det er nu, det sker! Og det er ikke et spørgsmål, om vi kan. Det er et spørgsmål om, at vi skal, hvis friluftvejleder som begreb skal overleve. Styrken hos os som friluftvejledere ligger jo i det kropslige aspekt, kropslig kompetence kan vi vel sige. Vi arbejder med kroppen og det sanselige, kontra naturvejlederne, hvor det handler om videnstilegnelse. Men kigger vi i naturvejledernes retning, er det tydeligt for enhver, hvor de bevæger sig hen. På deres årskonference den 5.-7. marts i år, er hovedemnet „Mere friluftsliv i naturvejledningen". Man kan sige, at der her er nogle centrale værdier, vi bliver fælles om.

OMPRIORITERING AF STUDIEPLANEN

Forholdet til brugerne, brugernes faktiske behov og forventninger til aktiviteter i naturen bør spille en større rolle på studiet. Nedenfor skitseres en række forslag, der er ment som igangsættende, ideer og klare ønsker.

KULTURFORMIDLING I NATUREN

København og omegn rummer masser af muligheder for formidling af kulturhistorie og kulturhistoriske seværdigheder. Mange lokaliteter kan nås på cykel eller med lidt offentlig transport, og den enkelte studerende kunne ved formid-

ling af disse steder forholdsvis nemt tilegne sig færdigheder i metoder om litteratursøgning og netinformationer vedrørende de kulturhistoriske seværdigheder. En læring som ganske vist vil være overfladisk, men med stor sandsynlighed ville være anvendelig ved mange typer frilftsaktiviteter ude i det danske kulturlandskab.

ANVENDT PÆDAGOGIK SKAL OPPRIORITERES

Spørgsmålet er her, i hvor høj grad undervisningen generelt skal vægte det teoretiske aspekt af pædagogik og formidling. De fleste studerende har i forvejen en teoretisk pædagogisk uddannelse, og det er derfor tvivlsomt, om den studerende bliver en bedre vejleder og formidler af friluftsliv ved at læse yderligere om teori og pædagogik, uden at det kædes tilstrækkeligt sammen med en praktisk erfaringsmæssig læring. Under praktikforløbene og i eksamensopgaverne indgår koblingen mellem praksis og teori som en væsentlig del af indholdet, men de studerendes erfaring med den praktiske pædagogik og metode kunne med fordel trænes mere. Det kunne gøres ved aktiviteter med skovbørnehaver, skoler, ungdomsskoler, institutioner og firmaer af en eftermiddags eller dags varighed. Sådanne beskedne arrangementer vil uden store problemer, økonomisk som praktisk, kunne løses forholdsvis let, og udbyttet vil for den studerende betyde værdifuld pædagogisk og formidlingsmæssig erfaring. Aktiviteten og forløbet skulle

ikke bindes op på en skriftlig opgave eller lignende, men indgå som en obligatorisk del af uddannelsens målsætninger. Kort sagt: Mere ud af klasse-lokalet og ud i naturen med rigtige mennesker!

Ved at oprette et netværk mellem instituttet og interesserede børnehaver, skoler, institutioner og firmaer, ville de studerende have mulighed for at forestå flere frilftsaktiviteter, og dermed blive bedre og mere erfarne vejledere.

IFI STUDIETS PROFIL

Studiehåndbogen, der ikke har gennemgået nævneværdige ændringer i snart ti år, mener vi trænger til en gevaldig overhaling. Det er det første, man som mulig ansøger til uddannelsen får i hånden, og den er under al kritik. Den øksehuggende pige med partisan-tørklæde på forsiden og som blikfang i annoncer, har vist nok udtjent sin tid.

Hvis vi skal sammenligne IFI med en privat virksomhed, ville den med sådan en præsentation snart lide af åndenød.

En helt klar og mere professionel profilering af studiet må på tegnebordet, hvis den da ikke allerede ligger der. Det man får i hånden om uddannelsen eller finder på nettet, må da gerne være lidt appetitvækkende og indbydende. Vi vil gå så langt som til at sige, at studiet skal have sin helt egen hjemmeside. Man kan godt tænke over, hvad det er for nogle signaler, man sender, og vi har faktisk bevæget os ind i det nye årtusinde. En klippefast bastion, som et universitet nu

engang er, har selvfølgelig heller ikke i samme grad brug for at markedsføre sig som f.eks. en privat virksomhed. Men det er stadig under åben uddannelse, og der skal trods alt lidt reklame til.

Det er meget godt at holde fast i traditioner, men som Dan Turell har udtrykt det: „Traditioner er ikke andet end dumme undskyldninger for at gentage de samme tåbeligheder år efter år“. Vi mener, at IFI bliver nødt til at følge med tiden, og det er helt andre steder, de skal holde fast i det gamle.

CENTRAL BELIGGENHED, MEN...

Tilknytningen til IFI midt i den danske hovedstad betyder både gode faciliteter og en velforsynet udstyrskælder. Desuden vægtes den lette adgang til studiet højt af både studerende og undervisere.

Vi har adgang til svømmehal, styrketræningscenter, klatretårn samt væg, gymnastiksal og selvfølgelig råderet over kajaker, kanoer, klatregrej samt lejrlivsgrej, og hvad der nu hører sig til. Et ønske står dog højt på de flestes liste, og det er et værksted, hvor man kan sysle med sin grønlandske pagaj eller kajak. Lave en kniv eller slibe sin økse. En mulighed, som umiddelbart kunne løses ved inddragelsen af dele af udstyrskælderen, og opsætning af et bedre arbejdsbord. Hverken sø eller hav ligger lige uden for døren på IFI, men det er der rådet bod på med kajaker og kanoer liggende i nogle få klubber ved både Øresund

og Mølleåen. Ydermere er der to Smakkejoller liggende i Frederikssund.

Men det våde element er en stor del af uddannelsen, og i den forbindelse ville det selvfølgelig være uovertruffen med lokaliteter med direkte adgang til havet. Her tænker vi ikke på at flytte hele studiet, men bare et mindre sted. Det ville løfte det hele, hvis de studerende havde fri adgang til sådanne uden at skulle tænke på, hvordan de nu vil transportere en kajak eller kano på cyklen ud til kysten. Mange tidligere studerende har givet kraftigt udtryk for manglende lokaliteter ved vand og skov. Vi kan nok ikke få det hele, men med alt det vand, der er omkring det ganske land, skulle det da være muligt. Med den omfattende udbygning og fornyelse af Københavns havn, gælder det her om at holde et vågent øje med, hvad der sker på den front. Det ville være ærgerligt at skulle gå glip af en mulighed for et mindre sted med adgang til vandet. Vi spår, at et sådan sted ville blive meget brugt. Eventuelt med brugerbetaling. Vi venter i spænding.

FREMTIDEN FOR FRILUFTSVEJLEDERE?

Som studerende på IFI ligger vi ikke under for de naturlige konkurrenceforhold, der er mellem uddannelsesinstitutionerne eller underviserne imellem. Vi er ikke fastlåst i gammel uenighed og har ingen positioner, vi skal forsvare og ingen stillinger, vi skal berettige eksistensen af. Måske derfor

kan vi så tydeligt se, at det simpelthen er nødvendigt for os at stå sammen som friluftsvejledere uanset ideologiske opfattelser og teoretiske indgangsvinkler. Dette for at opnå en bred anerkendelse politisk såvel som i befolkningen i fremtiden. Det er vores faglige kompetence som friluftsvejledere, der skal være grundlaget.

Til sammenligning er naturvejlederne organiseret, og de har snablen nede i pengekasen, og ydermere har de et „logo“ - Uglen, der fungerer som et anerkendt vare- og garantimærke.

Kunderne ved nogenlunde, hvad det indeholder, og hvad der ligger bag (ellers kan de hurtigt finde ud af det). Vi kan nævne talrige organisationer og virksomheder, der via deres varemærke har printet sig ind på nethinden hos kunderne. Naturvejlederne slår selv et slag for deres varemærke, og det er ikke for sjov.

En naturvejleder er den samme i Skagen som på Bornholm og det virker.

Søger du på „naturvejleder“ i Google på nettet, får du 3710 hits. Søger du på „friluftsvejleder“, får du 85. Det er da en forskel, der er til at tage føle på. Vi synes, det er tankevækkende og trist.

Det er meget få, der kender til vores eksistens, og vi har ikke en effektiv forening, som målrettet arbejder for at profilere og markedsføre os. Med andre ord føler vi ikke, at vi står sammen. Vi spørger: Hvem skaber sammenhold og en klar faglig profil?

Og hvilken rolle bør IFI spille i den sag?

Der er dog taget de første spadestik til en forening, for at få lidt samling på tropperne.

Foreningen kaldes FRIDA og kan findes under „frilftsvejleder.dk“ Det er et ærligt og godt forsøg, men det er slet ikke professionelt og synligt nok. Vi tror ikke på, at det kommer til at rykke noget, uden at der bliver kastet nogle midler efter det. Vi kender ikke deres visioner og ambitioner, men skal der laves én stor organisation, der virkelig rykker, skal der penge til. Ifølge en undersøgelse³ lavet af tidligere studerende og selv samme grundlæggere af FRIDA, ytrer 86% af frilftsvejlederne ønske om en eller anden form for sammenslutning.

EFTERUDDANNELSE

Er der brug for efteruddannelse af frilftsvejledere og i så fald, hvem skal varetage den? Ifølge en undersøgelse (ibid) fra FRIDA er der ca. 80% af frilftsvejlederne, der mener, at der er behov for en eller anden form for efteruddannelse. Der er jo i realiteten ikke noget, der forhindrer den enkelte i at videreuddanne sig inden for frilftsverdenen. Der udbydes et hav af kurser med alt lige fra knivfremstilling til iskltring. Problemet er her igen „standarder“. Som privat person behøver det ikke at være noget problem, men skal man ud at undervise i det bagefter, vil folk som regel gerne vide noget om ens uddannelse. Er den underlagt nogle bestemte krav og nor-

mer? Er den anerkendt? Hvem varetager uddannelsen osv.? Vi mener bestemt, der er behov for efter- og videreuddannelse af frilftsvejledere. De skal bare efterleve de samme retningslinier og standarder. Det giver tryghed og overskuelighed for både vejlederne og brugerne.

NIVEAU OG KRAV!

Det er på tide, at vi som frilftsvejledere ser ud over egne navler og accepterer, at der

ikke findes ét svar på, hvad en frilftsvejleder er, og at aktiviteter i naturen kan være alsidige og variere meget, fordi de bygger på brugernes behov og formidlerens ideologiske baggrund.

Med de fire uddannelser og måske med tiden højskolerne under én paraply, kunne det overvejes, om uddannelserne skulle underlægges de samme krav og det samme indhold, evt. i form af en modulopbygning.

Det skal siges, at de fire friluftsuuddannelser er underlagt samme cirkulære (bekendtgørelse nr. 330 af 1998 fra Undervisningsministeriet). Problemet er så bare, om der bliver levet op til det. Der ligger jo forskellige strategier for de enkelte uddannelsessteder, og det kan så ikke undgås, at niveauerne bliver forskellige. Vi vil mene, at tiden er kommet for en grundig revision af bekendtgørelsen. Set med dagens øjne er den for overordnet og løs. Vi må ned i detaljerne her, meget mere specifikt. Vi er vidende om, at der fra alle fire uddannelser arbejdes på et censorkorps, der skal stå for en ensretning og det vil med tiden klart løfte niveauet. Vil det kunne lade sig gøre, eller har de andre uddannelsessteder rigeligt at se til med bare at få nok kvalificerede ansøgere?

HVOR GÅR VI HEN DU?

Det er et godt spørgsmål! Her er der virkelig en varm kartoffel, der er værd at gå dybere ind i. Spørgsmålet blæser i vinden, og det viser sig rent faktisk, at størstedelen af de færdiguddannede søger tilbage til deres gamle arbejdspladser eller lign. Her vil de så forsøge at påvirke deres arbejdsplads, så deres arbejde kommer til at indeholde mest muligt friluftsliv. Deres uddannelse som henholdsvis lærer eller pædagog vil dog stadig være det centrale i deres ansættelsesforhold. Vi har meget svært ved at se os selv i en fuldtidsstilling som friluftspejder efter studiet, medmindre vi skaber den selv, og det er ikke altid lige let. Hidtil har det vist sig,

at ca. 7-8% kommer til at arbejde som friluftspejder på fuld tid. Og ca. 60% vender som sagt tilbage til deres gamle arbejdsplads (ibid). Det er altså meget få, der kommer til at arbejde fuldtid, hvorimod der hos naturvejlederne er skabt over 100 fuldtidsstillinger⁴ alene i offentligt regi. Hvor skal vi søge om tilskud til vores løn? En offentlig satsning på friluftspejdningen ville være på sin plads. Igen mangler der her en „tagen fat“ på noget meget konkret og jordbundet. Skal IFI som uddannelsesinstitution gå aktivt ind i den problemstilling, eller er der brug for en uafhængig interesseorganisation?

Afslutningsvis vil vi komme med et uddrag fra studiehåndbogen på IFI i København:

„Debatten og den konstruktive kritik, en uddannelse altid har brug for, vil forhåbentligt også komme fra bredere cirkler med interesse for friluftsliv og friluftsskaktiviteter. Gode råd og idéer og andre synsvinkler på friluftslivet er der til stadighed brug for i arbejdet på at forbedre uddannelsen“.

FODNOTER

¹Andkjær, Søren:

Forestillinger om friluftslivet i fremtiden.

²Laursen, Johnnie Bøtke:

Formanden har ordet.

³Et fælles fagligt forum for friluftspejdere.

Projekt opgave af Peter Bang, Kristoffer Sjölin og Niels Petersen.

⁴Naturvejleder / Friluftspejder - To sider af samme sag?

Af Morten Boysen, Tore Bratland og Lars Johnsen.

LITTERATUR

Andkjær, Søren: Forestillinger om friluftslivet og fremtiden in DF 52, dec.2002.

Bang, Peter, Kristoffer Sjölin og Nils Petersen: Et fælles fagligt forum for friluftspejdere.

Projekt opgave ved IFI 2002.

Boysen, Morten, Tore Bratland og Lars Johnsen: Naturvejleder/ Friluftspejder - To sider af samme sag?

Projekt opgave ved IFI 1999.

Laursen, Johnnie Bøtke.

Formanden har ordet

in DF 52, 2002.

HVAD MED DE KORTERE UDDANNELSER I FRILUFTSLIV?

Af Lars Borch

Som naturvejleder for bl.a. Ungdomsringen og Efterskolerne, hvor jeg bl.a. står for at lave kurser i friluftsliv og naturformidling for pædagoger og lærere som en del af mit job, så er det et område, jeg har tænkt en del over. De etårige friluftsvejlederstudier, som nu findes fire steder i landet, opfylder ønsket for en

del friluftinteresserede, specielt unge og uetablerede. De har dog nogle ulemper set fra efterskolerne og klubverdens side, bl.a. at:

1. Mange der er etableret med job, familie m.m. har meget svært ved at tage et år ud af kalenderen, hvor økonomien oven i købet bliver noget dårligere.
2. Friluftsvejlederuddannelsen

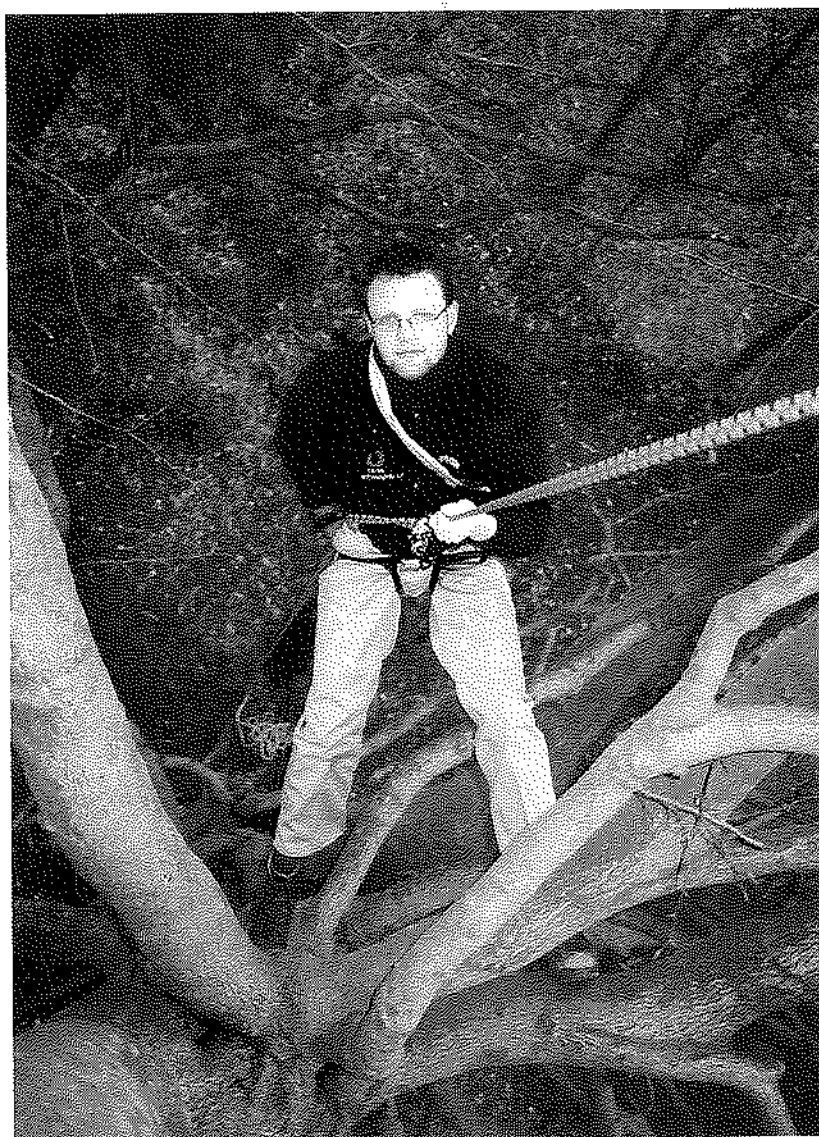
kan ikke stå alene i min verden, hvilket betyder, at folk også skal have en lærer- eller pædagoguddannelse. Altså bliver friluftsvejlederstudiet i den sammenhæng en efteruddannelse.

Hvad gør man så i stedet? Her kommer så korte uddannelser eller enkeltstående kurser ind. De kan klares som en del af en efteruddannelse, mens man er i jobbet. Altså uden at skulle tage længere tid ud af kalenderen. I min verden har vi eksperimenteret med det og har i øjeblikket en kortere efteruddannelse i friluftsliv i støbeskeen.

LIDT HISTORIE

For tre år siden kørte vi en fem ugers efteruddannelse i friluftsliv for efterskolelærere. Den var skræddersyet til efterskolelærere og kom omkring ski, basisfriluftsliv, håndværk, kajak og kano, vinterfriluftsliv og kreativt indhold i friluftsliv m.m.

I løbet af året skulle ting afprøves hjemme på skolerne, og resultatet blev diskuteret på de næste forløb. Den indeholdt også en hjemmedel, hvor man i samarbejde med andre på holdet lavede et forløb med elever fra flere skoler i fællesskab og brugte hinanden som resursepersoner. Deltagerne fik efter eget udsagn meget ud af det.

Den kørte desværre kun et år. I anden omgang manglede ganske få deltagere ved deadline, og så gik pengene til andre kurser i efterskoleverdenen.

Hele tiden har der, mens jeg har arbejdet med dette område, været udbudt enkeltstående kurser i friluftsliv, lige fra basisfriluftsliv, håndværk og friluftsliv, kurser i sejlads med kajak, kano eller meginjolle, klatring, madlavning m.m. samt skræddersyede kurser.

Disse har den fordel, at man kan vælge lige netop den del ud, man her og nu står og mangler til selv at komme videre med sit friluftsliv i arbejdsmæssig sammenhæng.

Mange steder ønsker man nok at uddanne de folk, man har ansat til friluftsliv, fremfor at hente én ind udefra, som man ikke kender, og som måske ikke har så meget andet at byde på end friluftsliv.

FREMTIDEN

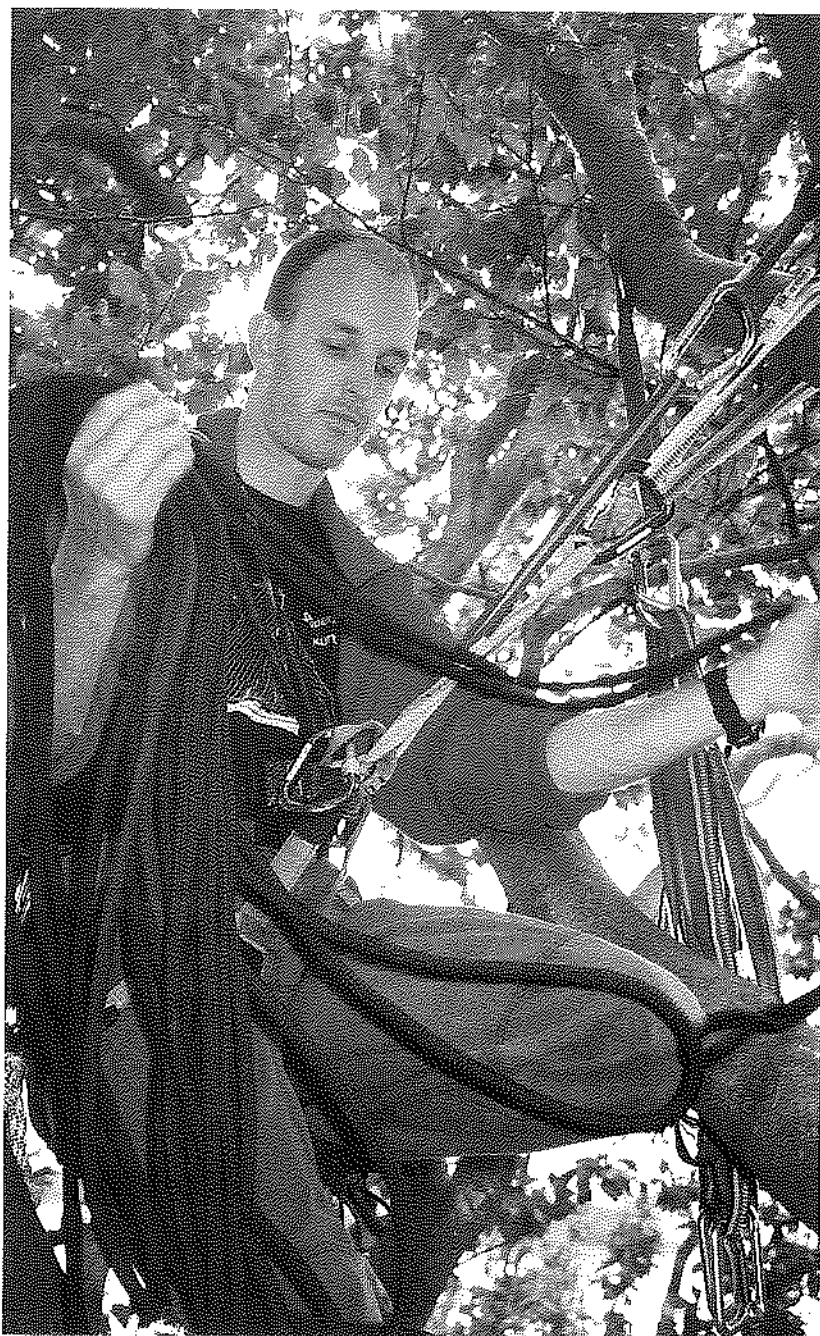
Lige nu er vi ved at lægge sidste hånd på en ny efteruddannelse i friluftsliv, som er skræddersyet klubverdenen. Den består af ca. 20 dage fordelt over et år. Den er tilrettelagt, så man kan passe sit job samtidig, og den består af et basismodul omhandlende grundlæggende friluftsliv, et modul, hvor man vælger en instruktøruddannelse indenfor klatring, kajak, kano eller meginjolle. Her har man en mulighed for senere af gå til prøve. Endelig er der et modul med vinterfriluftsliv, hvori der indgår både langrend/turløb

og alpin. Efteruddannelsen vil også blive tilbudt efterskolerne.

Som jeg ser det, så er der ingen tvivl om, at på trods af statsautoriserede etårige friluftslivsstudier, så er der, og vil der forsat være, et stort behov for kortere efteruddannelser og enkeltstående kurser, der kan hjælpe undervisere og andre, der arbejder med friluftsliv videre i deres egen konstante dygtiggørelse i faget.

Så derfor er enkeltstående og kortere kurser stadig en yderst vigtig del af efteruddannelsen i friluftsliv i store områder i den pædagogiske verden i dag.

Det bør ikke glemmes i debatten omkring uddannelse i friluftsliv!

TI ÅR MED FRILUFTSVEJLEDERUDDANNELSEN

INSTITUT FOR IDRÆT I
KØBENHAVN - TRADITION
OG FORNYELSE

af Erik Mygind

Med næste års optag af studerende på det 1-årige studium i friluftsliv ved Institut for Idræt i København (IFI) runder uddannelsen et hjørne i en udviklingsproces på i alt 10 år. Studiet er siden sin start i 1994 hvert år blevet evalueret af undervisere og studerende - efter første halvår og ved studiets afslutning. Evalueringerne har hvert år medført ændringer, om end de største forandringer naturligt nok fandt sted inden for de første to år af studiets levetid. Siden 1996/97 har der kun været tale om mindre justeringer. Her tæt på 10 års jubilæet er der dog grund til at ryste posen grundigt og vurdere, om tiden kalder på mere radikale ændringer på IFI, eller om konceptet i sin helhed er bæredygtigt endnu en årrække?

Frem til 2001 var IFI i København eneste sted i Danmark, hvor en længerevarende kompetencegivende uddannelse i friluftsliv blev udbudt. Siden har yderligere tre udbydere godkendt af undervisningsministeriet meldt sig på banen, idet byerne Esbjerg, Viborg og Aalborg nu alle udbyder vejlederuddannelser fordelt over tidsrum på 1-2 år.

Alle uddannelser skal efterleve samme bekendtgørelse (Undervisningsministeriet 1998). Med bekendtgørelsens relativt vidt formulerede formål rejser nu nye spørgsmål. Bliver f.eks. alle kursister tilbudt samme faglige fundament i teori og praksis? Er det hensigtsmæssigt, at alle uddannelser „ligner

hinanden“, eller kunne det betragtes som en fordel, hvis hvert studie profilerede sig med forskellige indgangsvinkler til friluftslivet? Vil det stærkt forøgede uddannelses-tilbud medføre øget konkurrence institutionerne imellem, og er ansøgerskaren i øvrigt stor nok til at holde alle ud-

dannelser i live i årene fremover? Ovennævnte, samt en række andre spørgsmål, bør tages op til diskussion, når Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv holder seminar 28. april 2003.

Som nævnt blev friluftsvjelederuddannelsen – efter forarbejde fra IFI – bekendtgørelsesbelagt i 1998 under lov om åben uddannelse, dvs. uddannelsen tilføres årligt resurser via finansloven, forudsat der er tilstrækkeligt med

ansøgere. Friluftsvjelederuddannelsernes formål lyder:

1. at de studerende opnår indsigt i friluftsvjeledningens praksis og teori
2. at de studerende opnår teoretiske, pædagogiske og praktiske forudsætninger til at varetage og videreudvikle friluftsvjeledning under skiftende vilkår og i forskellige sammenhænge og
3. at de studerendes personlige og faglige udvikling fremmes gennem selvstændigt

arbejde med uddannelsens indhold og gennem deltagelse i forskellige arbejds- og samarbejdsformer.

Formålsformuleringen i bekendtgørelsen var og er fortsat meget bredt formuleret. IFI valgte, før bekendtgørelsen blev formuleret i undervisningsministeriet, at præcisere og uddybe formålet for hermed at skabe en mere tydelig profil (Studiehåndbogen 1996). Hvilket indhold kan den studerende forvente præsenteret under sit forløb på vejlederstudiet i København?

Feltet friluftsliv er så omfattende og kan belyses ud fra så mange synsvinkler, at en afgrænsning samt fokusering er nødvendig. Hvordan prioriteres væsentlige områder som f.eks. håndværk og kultur, friluftspolitik, miljø, naturfaglig viden, naturforvaltning, didaktik og pædagogik, fysiologiske faktorer osv.? Hvilken vægt skal praktiske færdigheder have i forhold til teoretisk forståelse? Hvilke praksisområder bør have højeste prioritet? Osv. Efter de første eksperimenterende år har IFI's delmål siden 1996/97 og frem til i dag i prioriteret rækkefølge været:

- At give en grundig og kvalificerende indføring i pædagogiske virkemidler i forbindelse med formidling af friluftsliv samt friluftaktiviteter. Der lægges i særlig grad vægt på analyse og refleksion i læringsprocessen.
- At give en grundig og kvalificerende forståelse for og viden om gruppeudvikling,

gruppeprocesser, identitetsudvikling, oplevelse og livskvalitet.

- At give et grundlag, hvorpå der kan træffes de bedst mulige forholdsregler omkring sikkerhed under gennemførelse af friluftsture til lands og til vands, herunder livredning og udvidet førstehjælp.
- At opnå en høj praktisk kunnen og teoretisk viden om lejrlev under skiftende årstider samt et kendskab til forskellige danske naturområder (naturforvaltning og natur- og miljølære.)
- At opnå et højt egenfærdighedsniveau inden for mindst et af fordybelsesområderne: kano, kajak, sejlads eller klatring og natur- og kulturfaglighed inden for dertil hørende naturområder.
- At sikre en grundig indsigt i danske friluftstraditioner, organisationsteori, natursyn, kulturpolitiske forhold og friluftspolitik. Herunder give indsigt i eksisterende konfliktfelter i friluftslivet, der er opstået i kølvandet på det stadigt stigende antal brugere, der med lige så mange motiver ønsker naturoplevelser i det fri.
- At give mulighed for praktisk og teoretisk fordybelse i en selvvalgt problemstilling bl.a. med henblik på at skabe en mulig jobkvalificerende niche.
- At give praktisk og teoretisk indsigt i ernæringsmæssige forhold. Specielt problemstillinger i forbindelse med hypotermi (nedkøling) og beklædning.
- At give indsigt i friluftslivet

som udfoldelse i en stadig mere truet natur, som kræver særlige hensyn - adfærdsmæssigt som forbrugerpolitisk.

(IFT's Studiehåndbog side 9)

Ovenstående prioritering har været til løbende diskussion på skiftende friluftshold og undervisere, men eftersom der fra den studerendes side helt overvejende har været stor tilfredshed med den generelle linie i uddannelsesforløbet, har det ikke givet anledning til større ændringer. Den røde tråd i studiet er fortsat at give kursisten det bedst mulige pædagogiske og didaktiske grundlag for at kunne undervise i friluftsliv, hvilket de tre første afsnit understreger.

Behov for en stærk teoretisk forankring på friluftslivsvejlederdannelsen?

I betragtning af, at vejlederdannelsen på IFI befinder sig i et universitetsmiljø, er det ikke overraskende, at studiet tilstræber at skabe et stærkt teoretisk fundament, og at dette kommer til at fremstå som en betydningsfuld del af profileringen. Imidlertid kan en gennemgang af lektionsplaner og planlagte teori- og praksismoduler på studiet fastslå (jf. studiehåndbogen), at praksis faktisk fylder mest på studiet. Det kan dog af kursisterne opleves anderledes, hvilket to kursister på nuværende vejlederstudie på IFI giver udtryk for andetsteds i dette temanummer. Hvor balancen mellem ude- og indeundervisning - teori og praksis - skal ligge vil altid være et debattema, når

kursister med forskellig livserfaring og uddannelsesbaggrund mødes. På universitetet vil der ofte blive stillet spørgsmålet: Hvorfor? Hvem siger noget om dette og hint? (inddrage teoretikere). Målet er at skabe debat om andres synspunkter og refleksioner og herefter sammenholde den med egne synspunkter. Dette afvises ikke af de studerende, men synspunktet, der oftest fremsættes er: Til hvad og hvordan kan vi bruge denne viden i praksis?

Alle eksaminer er forankret i en praksissituation, hvorfra teorien udfolder sig, hvilket helt overvejende opleves som relevant og positivt af de studerende. På IFI ligger imidlertid fortsat en udfordring i at udvikle koblingen mellem teori og praksis på de rene teorimoduler. En del teori egner sig bedst til indeundervisning, men der kan være mening i at afprøve og eksperimentere mere med teoriindlæring uden for IFI, da friluftslivet som bekendt har sine rødder i kropslige og sansemæssige oplevelser i naturen. Derudover ligger der en stor opgave i at skrive mere teoretisk forankrede værker eller bøger om friluftsliv ud fra et dansk (pædagogisk) perspektiv således, at ikke de næste ti år bygger videre på kopiering af nordisk litteratur og sporadiske danske artikler. På dette punkt har flere kursister gennem årene demonstreret en vis frustration og med rette. Friluftsliv må i pædagogisk sammenhæng fortsat opfattes som et relativt nyt felt i udvikling, hvilket alene illustreres af

den beskedne forskningsmæssige indsats, der hidtil er gjort.

Da vejlederuddannelsen blev startet i 1994 var et væsentligt argument for at placere uddannelsen på IFI (dengang Danmarks Højskole for Legemsøvelser), at bl.a. teoriområdet kunne styrkes. I mange institutions- og uddannelsessammenhænge var der allerede en stor praktisk erfaring med formidling og undervisning i friluftsliv. For mange ansøgere handlede og handler optagelse på vejlederuddannelsen om at få styrket argumentationsevnen og begrundelserne for, hvorfor friluftsliv bør være et væsentligt aktivt i uddannelsesbilledet og ikke kun blive opfattet som en fritidsaktivitet.

Hvad var egentlig begrundelsen og berettigelsen for at starte en uddannelse af friluft vejledere i 1994? Naturvejlederen var på det tidspunkt en etableret institution og markedsført med succes. Hvilke kompetencer var tiltænkt en friluft vejleder og ville det være kompetencer, som ikke kunne varetages af naturvejlederen? Den kropslige og sansende tilgang til natur- og friluftsliv var fra starten tænkt som et fundamentalt varemærke kombineret med en dybere forståelse for bl.a. pædagogisk teori relateret til friluftsliv, forståelse for friluftslivspolitik og naturforvaltningsmæssige spørgsmål, kulturforståelse, filosofiske og mere eksistentielle spørgsmål (modulet dansk friluftstradition og natursyn), mv.

I dag er det ikke i samme grad nødvendigt at „kæmpe“ for legitimering af friluftsliv i uddannelsesbilledet som i 80'erne og starten af 90'erne. Fra de studerendes side har der alle år været peget på behovet for bedre at kunne argumentere for friluftslivets læringsmæssige potentiale og egenverdi i undervisning. Alle har jo erfaret det i praksis. Dette giver en anden begrundelse for, at den teoretiske kompetence udvikles, argumenternes skarphed. Med andre ord var og er der fortsat et behov for at styrke både den mundtlige såvel som skriftlige formuleringsevne omkring friluftsfeltet - til gavn for praksis. De studerende har ved den afsluttende kursusevaluering med meget få undtagelser år efter år fastholdt, at der ikke skal eller bør slækkes på niveaukravene i hverken teori eller praksis.

Behov for nytænkning af praksis på friluft vejlederuddannelsen på IFI?

Hvilke krav er der blevet stillet til en friluft vejleders kompetence på praksis- og færdighedsområdet, og er der behov for nytænkning på dette område?

Betydningen af at opleve og lære af og om naturen i længerevarende forløb, har været - og er stadig - et centralt omdrejningspunkt i uddannelsen på IFI. Alle færdighedsområder præsenteres gennem oplevelser knyttet til læreprocesser, hvor der gives sammenhængende tid til at leve et liv sammen, sammenvævet med faglige opgaver. I de fleste undervisnings-

sammenhænge lærer vi at tilægge os viden i fragmentariske enheder (skolen), men også naturvejlederordningen bygger helt overvejende på aktiviteter i form af korterevarende forløb. Der kan anføres fordele og ulemper ved begge måder at lære om naturen på. En væsentlig kritik, der kunne rejses i forhold til friluft vejlederuddannelsen på IFI, kunne være, at virkelighedens institutioner og skoler, som en uddannet friluft vejleder oftest møder efter endt studie, kun i mindre omfang åbner op for læreprocesser formet under flerdagesture i naturen. Kun højskoler og efterskoleverdenen åbner op for længerevarende sammenhængende naturoplevelser. Ved i helt overvejende grad at tilbyde undervisningsaktiviteter som halv- eller heldagsarrangementer vil den praktiske færdighedslæring og videnstilegnelse oftest stå helt centralt. Flerdagesturen åbner flere muligheder, idet temaer som værdier og holdninger samt arbejde med sociale relationer (følelsesmæssige aspekter) kan inddrages og dermed skabe læreprocesser med et udvidet perspektiv - oplevelsens helhed.

Tidsfaktoren spiller med andre ord en væsentlig rolle for mulighederne for at arbejde med almen dannelse og videnstilegnelse i teori som praksis. Her kommer - efter min mening - friluft vejlederens særlige kompetence efter gennemført uddannelsesforløb. At kunne formidle helhedsoplevelsen byggende på færdigheder, viden, værdier/holdninger

samt arbejde med og forstå emotionelle sammenhænge.

Spørgsmålet som to kursister på IFI uddannelsen stiller i dette temanummer er imidlertid relevant at diskutere. Er praksismodulernes form og indhold i overensstemmelse med udviklingen i det omgivende samfund? Bør f.eks. nogle af de ugelange moduler splittes op i hel- og halvdagsforløb og bruges til at øge kontakten til det omgivende samfund? F.eks. flere institutionsbesøg, friluft aktiviteter for virksomheder, skovbørnehaver, naturskoler og efterskoler. Det sker i dag, men i relativt beskedent omfang. Alle eksamensrettede opgaver i dag skaber kontakt ud af huset og den seneste nyskabelse er gennemførelse af et eksamensbedømt undervisningsforløb i fordybelsesområdet tæt på studiets afslutning (fra år 2000). Studiet kunne måske vinde ved at tilbyde flere besøg uden for IFI efter lyst og interesse, hvor studiet ikke hver gang stiller krav om opgaveskrivning og dokumentation – men accepterer erfaringsdannelse gennem vejledning og diskussion. Da flere aktiviteter på et intensivt studieår er udelukket, vil det kræve omstrukturering eller evt. nedlæggelse af eksisterende kursusmoduler. Her findes ingen lette løsninger, idet evalueringerne udtrykker stor tilfredshed med det eksisterende kursusindhold og form, når året vurderes i sin helhed. Heri ligger også noget af forklaringen på, at ændringerne i en årække har været beskedne. Efter min vurdering er der

fortsat brug for at fastholde centrale visioner, som blev tænkt ind i studiet for 10 år siden. Heraf er enkelte fremhævet ovenfor. Samtidig er det vigtigt, at studiet til stadighed vurderes kritisk udefra såvel som indenfor murene. En ny mulighed åbner sig i diskussionen med flere friluft vejlederuddannelser. Er der behov for en fælles profilering eller står uddannelserne sig stærkest ved at gå forskellige veje? Den gensidige kritiske og konstruktive dialog mellem kursister og undervisere/ledelse vil fremover også være en garanti for, at friluft vejlederuddannelserne forbliver i konstant udvikling.

Afslutningsvis har jeg lyst til endnu en gang at understrege, hvilken rolle IFI som en del af universitetsmiljøet kan og bør spille gennem uddannelse af undervisere i friluftsliv.

At skabe et miljø, hvor forståelsen for forskellige holdninger, normer og værdier i friluftslivet præsenteres, uddybes og diskuteres på baggrund af

en kulturel og historisk indsigt. At skabe et miljø, hvor der lægges stor vægt på at udvikle et helhedssyn på friluftsliv, hvor naturoplevelser, færdighedsoplevelser, formidlingsprocessen, pædagogiske værdier og sociale relationer er grundlaget for læreprocessen.

At opøve evnen til at tolke og diskutere relevant litteratur og gennem egen empiri og hypoteser at kunne perspektivere friluftslivet ud fra forskellige synsvinkler - friluftsliv som en kulturel konstruktion.

Litteratur og notehenvisninger:
Studiehåndbogen. Det 1-årige Studium i Friluftsliv ved Institut for Idræt, Københavns Universitet. Perioden 1996-2003.

Evalueringsskemaer fra perioden 1995-2002.

Undervisningsministeriet:
Bekendtgørelse om uddannelse af friluft vejledere. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 330 af 2. juni 1998.

FRILUFTSFORMIDLING PÅ DAGHØJSKOLE

Af Tonni Frandsen

På Frederiksberg daghøjskole har vi arbejdet med faget friluftsliv i 13 år.

De sidste 7 år har vi udbudt en decideret Friluftslinje. I friluftslivsformidleruddannelsen lægger vi vægt på koblingen mellem det faglige, det sociale,

den personlige udvikling samt formidling af friluftslivets værdier.

Målgruppen på vores uddannelse er normalt meget blandet. Den spænder fra kursister, der har fokus på den personlige udvikling til dem, der har ambitioner rent studie- eller arbejdsmæssigt.

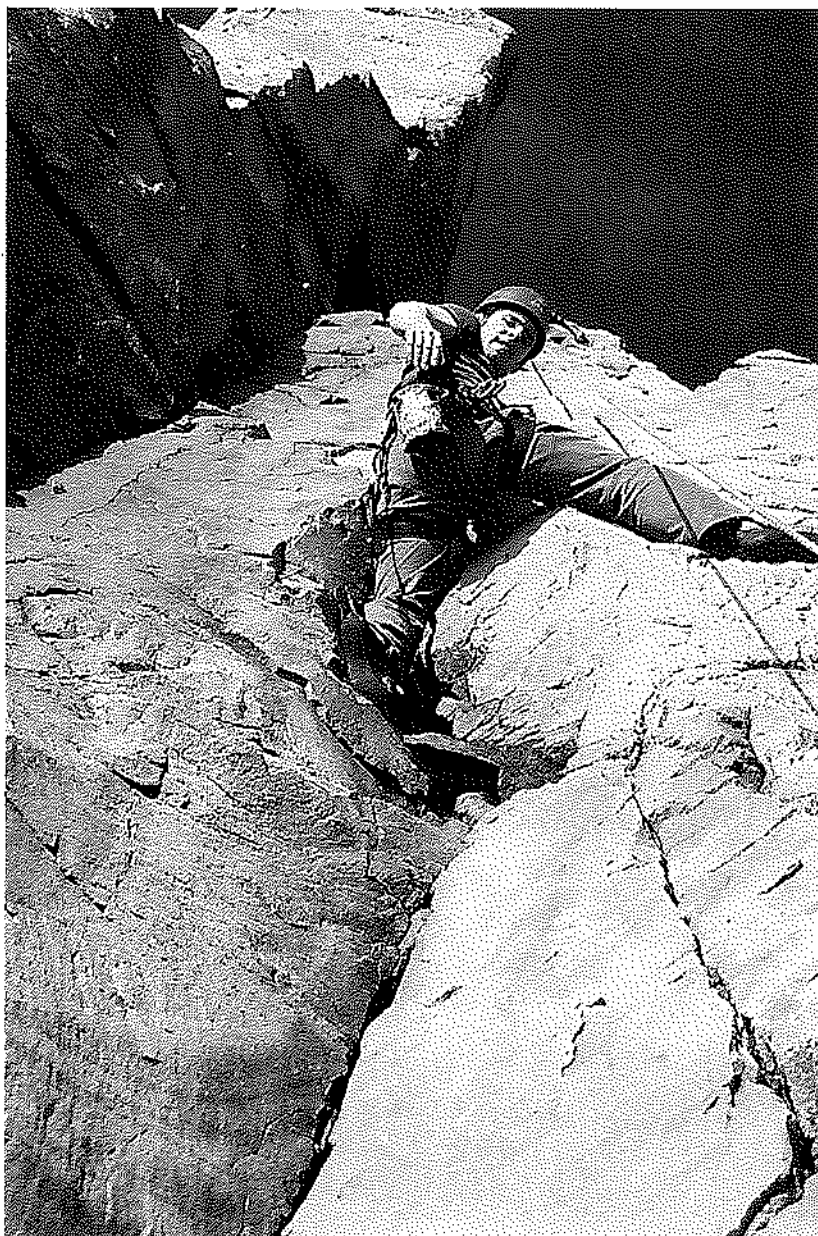
Vi ser det som en stor styrke, at kursistgruppen er sådan sammensat. På den måde skabes et godt læringsmiljø, hvor forskelligheder er med til at udvikle og nuancere indgangsvinklen til friluftslivet.

Kursisterne er som regel enten folk, der har en plan om at starte på pædagoguddannelsen eller lærerseminariet, eller allerede uddannede pædagoger og skolelærere, der her kan få kompetence inden for friluftsliv. Nogle af kursisterne er også folk, der ønsker at starte egen virksomhed op inden for friluftslivområdet. Flere deltagere samler point til videregående uddannelser eller får den praktiske og teoretiske erfaring, der f.eks. skal til for at starte på det etårige friluftslivsvejlederstudie på Institut for Idræt.

Daghøjskolernes placering i uddannelsessystemet er ligesom højskolerne traditionelt baseret på folks lyst til at arbejde og udvikle sig med et fag.

Et typisk forløb planlægges efter fem dimensioner:

1. Den kropslige, fysiske dimension: handling, aktivitet, kondition og udholdenhed.
2. Den naturæstetiske dimension: æstetik, moral og etik samt natur/kultur/samfund.
3. Dimensionen friluftsliv som social ramme: ansvar, initiativ, samarbejde, grænse-

brydning og personlig udvikling.

4. Dimensionen friluftsliv som handlingsramme: bryde grænser, kontrol, teknik, sikkerhed, feedback, udtryk og udfoldelse.

5. Den filosofiske dimension: værdier, holdninger, ansvar, nutid og fremtid.

Vi arbejder ud fra en modulopbygget undervisning, der inkluderer ekskursioner og overnatninger:

Basismodul:

Kort- og kompaslæsning, etablering af lejr, udstyrslære og gruppeprocesser.

Kanomodul:

Solo- og tandemkano, kæntringsøvelser, sikkerhed, tur-

planlægning og sejlads på å, sø og fos. Undervisningsopgaver.

Kajakmodul:

Kæntringsøvelser, sikkerhed, grønlændervending, padleteknik og sejlads på å, sø og hav. Undervisningsopgaver.

Klatremodul:

Klatreteknik, abseil, sikkerhed, klatring på mur, i træer og på klippe. Undervisningsopgaver.

Vintermodul:

Langrend, teknik, fjeld og telemarkssving og overnatning i snehule.

Formidlingsmodul:

Eget frilftsprojekt planlægges og afvikles.

I teoriundervisningen indgår

emner som naturforståelse, mennesker/natur/kultur, pædagogik, psykologi og gruppedynamik. Samt formidling, vejledning, underviserroller, læringsaspekter, restriktioner og tilladelser og førstehjælpskursus.

Som kursist på en daghøjskole indgår der også følgende fællesfag:

- Højskolefag: historie, opdagelse og eventyr, kunst, bevægelse, skriveværksted mv.
- Kulturelle arrangementer og foredrag.
- Tilvalgsfag: dansk, matematik og jobsøgning.
- Vejledning: personlig og gruppevejledning, job, uddannelse og fremtid.

LÆRERUDDANNELSE I FRILUFTSLIV

Af Henning Madsen, seminarielektor, Den frie Lærerskole, Ollerup

Vores læreruddannelse i friluftsliv gør den lærerstuderende i stand til at undervise i faget friluftsliv. Den studerende uddannes til både at undervise og vejlede i friluftsliv og tager en bred uddannelse, hvor de pædagogiske og didaktiske overvejelser er i højsædet. Friluftsliv er ikke et snævert eller veldefineret fag. Friluftsliv generelt beror meget på den enkeltes indstilling til, hvad friluftsliv er.

Jeg mener, at friluftsliv skal dreje sig om oplevelser uden dørs på alle tider af døgnet, på alle årstider og med vejret som en del af oplevelsen. Friluftsliv skal praktiseres, så man har det rart, er varm, tør, mæt og veltilpas og ikke har grund til at opleve angst eller ubehag.

Friluftslivsoplevelserne skal tage hensyn til deltagernes lyst og forudsætninger. „Tur efter evne“ og „færden med omtanke“ er for mig centrale begreber.

Indholdet i friluftsliv centrerer sig om Danmark og danske forhold. Da vi som land hører til Norden, men sjældent har snevinter af betydning, så indtager vi emnet ”vinterfjeld” i Norge eller Sverige. Dette gør vi naturligvis for at uddanne til vinterfriluftsliv. Af de studerende vi uddanner på Den frie

Lærerskole, får mange job som efterskolelærere. Blandt efterskolerne er der mange, som fast har lejrskoletur til Norge eller Sverige om vinteren på deres program. Derfor er ovennævnte emne naturligt. Friluftslivsstuderende skal mestre mange forskellige færdigheder og have indsigt i mange forskellige emner og stofområder, inden de forlader Lærerskolen. Dette indebærer, at de både skal bruge megen tid på at gøre sig praktiske erfaringer og på at sætte sig ind i teoretisk stof. Alt dette skal endvidere indlejres i didaktiske overvejelser.

På Den frie Lærerskole er uddannelsen til friluftslivslærer et valgfag på 240 timer. Vi indeler i øjeblikket uddannelsen i friluftsliv i tre faser, og uddannelsen varer i sin helhed tre semestre. Dette er dog ikke nødvendigvis ensbetydende med, at hver fase varer i et semester. Friluftsliv har to sammenhængende semestre på 1./2. årgang. Dette indebærer, at vi her har et helt kalenderår til vores rådighed, og således oplever alle årstider med faget. Det tredje semester ligger på 4. årgang, det vil sige efter det år, hvor man har været ude at afprøve sig som lærer og har erfaret sine stærke og svage sider.

De tre faser vi i øjeblikket indeler uddannelsen i er: Basisdelen, kendskabsdelen og specialiseringsdelen. Når jeg skri-

ver „i øjeblikket“, hænger det sammen med den store indflydelse, de studerende har på vores læreruddannelse. Det er læreren og de studerende, som i fællesskab beslutter fagets indhold og metodik. Dette sker blandt andet via fagudvalget, som består af faglæreren og de studerende fra de fire hjemmeværende årgange, som interesserer sig for faget. Endvidere sker det på det aktuelle hold, som undervises i faget. Lærers fagsyn og baggrund har selvfølgelig stor betydning for faget. Tilrettelægnings af faget sker indenfor de rammer, som faget har på Den frie Lærerskole. Fagets rammer på Lærerskolen fastlægges overordnet af skolens forstander sammen med lærerne indenfor Den frie Lærerskoles fundats og selvfølgelig med indflydelse fra de studerendes side.

Basisdelen indeholder de grundlæggende emner:

- Kulde/varme, væskeindtagelse, chok og førstehjælp.
- Lovgrundlag for færdsel i det fri.
- Orientering med kort, kompas m.m.
- Turplanlægning og afvikling af „tur efter evne“.
- Bivuakering, teltning og overnatning i det fri.
- Primitiv madlavning og brødbagning herunder båltyper, kogeapparater, hygiejne og ernæring.
- Udstyrsliste inkl. beklæd-

ning og personligt udstyr samt pakning af rygsæk.

- Flora, fauna og landskab.
- Vejr og vind.
- Lejrliv inkl. brug af sav, økse, kniv og div. knob og stik (pionering).

Kendskabsdelen indeholder de mere individualiserede emner som:

- Havkajak.
- Smakkejolle og råsejl.
- Søsikkerhed og navigation m.m.
- Træklatring.
- Fiskeri.
- Jagt.
- Spiseligt i naturen.
- Tørring af madvarer.
- Vandring, cykling, ridning m.v.
- Vinterfjeld.
- Naturlege.

Specialiseringsdelen indeholder uddybning af viden og færdigheder fra hhv. basis- og kendskabsdelen. Derudover kan eventuelle specielle områder undersøges nærmere. Vi har på Lærerskolen udarbejdet klare regler for brug af skolens smakkejolle, havkajakker samt klatreudstyr. Det er regler, som sætter sikkerhed og ansvar i højsædet, og som skal overholdes af alle brugere.

Men hvad så med „det trendy“? - vil nogen måske spørge. Hvad med risikoaktiviteter, udholdenhedsaktiviteter og ekstremidræt? Hvad med overlevelsesture, mountainbiking, væg- og klippeklatring, silo- eller brorap-pelling, windsurfing, faldskærmsudspring, paragliding, foss-kajak, rafting og så vi-

dere? Er det ikke friluftsliv? Ikke efter min overbevisning!

Nogle emner vil jeg karakterisere som friluftaktiviteter eller idræt. I andre emner er naturen modstander, eller det er emner, hvor risiko og latent fare for liv og lemmer er det „kick“, som folk tænder på. Alt dette synes jeg ikke hører hjemme under begrebet friluftsliv. Men det er dog emner, som indgår i de debatter, som også er en naturlig del af læreruddannelsen, og hvor også etik og filosofi indgår.

Det er vigtigt, at man som studerende ofte anvender de færdigheder og den viden, man har opnået gennem undervisningen og arbejdet med faget. Det er derfor en nødvendighed, at man ofte praktiserer friluftsliv. I denne sammenhæng arbejder vi på Lærerskolen sammen med flere af de forskellige skolet, som ligger i vores nærområde. Der er både kommuneskole, friskole, efterskoler, produktionshøjskole og gymnastikhøjskole. I ovenstående samarbejde indgår, at vi har mulighed for efter nærmere aftaler at anvende hinandens grej. Dette fremmer samarbejdet og er med til lettere at få den enkelte skoles budget til udstyr til at hænge sammen.

Spejdergrupper og børnehaver m.m. er ligeledes mulige samarbejdspartnere for os. De studerende afholder også ture og små arrangementer for deres studiekammerater.

Et eksempel på det sidstnævnte kommer jeg i skrivende stund her mandag d. 14. januar

lige fra. Det var Friluftslivs-fagudvalget, som havde inviteret interesserede medstuderende, lærere og personale på suppe ved vores shelter. Et par af de studerende havde i går søndag kogt fond på en hel masse okseben. I dag efter skoletid mødtes undertegnede så med de studerende fra fagudvalget. Vi lavede bål, snittede grøntsager m.v. og fremstillede over bålet en stor gryde suppe. Alt dette skete, mens mørket langsomt sænkede sig, og vi samtidig styrkede os på kage og kaffe. Ca. kl. 18 dukkede de interesserede gæster så ud af mørket og samlede sig om bålet. Herefter var der suppespisning og hyggesnak m.v. i et par timer. Alle var klædt varmt på, og suppen varmede dejligt. Den havde fået lidt ekstra chili, hvilket gav en ekstra varmekølelse i kroppen. Ud over almindelig „smalltalk“ var der også fagsnak. Det var et virkelig hyggeligt arrangement.

Et andet eksempel på ovenstående, hvor de studerende arrangerer en tur, er blevet en meget fin tradition. Den består i, at den gruppe studerende, som netop har afsluttet de to første semestre af deres friluftslivuddannelse, sammen med læreren planlægger og afholder den første weekendtur for den gruppe studerende, som netop har påbegyndt deres første semester i faget. Hvis du vil vide mere om Den frie Lærerskole og vores læreruddannelse, så klik ind på www.dfl-ollerup.dk eller ring til Den frie Lærerskoles kontor på tlf. 62 24 10 66 og få tilsendt vores brochure.

FRILUFTSLIV PÅ IDRÆTSUDDANNELSEN PÅ SDU

OPLEVELSE OG UDFORDRING ELLER REFLEKSION OG KOMPETENCE?

Af Søren Andkjær

Der har tidligere været skrevet om friluftsliv på idrætsuddannelsen på SDU/Odense (TFI 3/1999). Siden da er der sket en del, hvorfor det er rimeligt at beskrive, hvordan fagområdet bliver forvaltet og formidlet i dag. Fra efteråret 2001 er en ny studieordning indført, hvor friluftsliv har fået en anden status og et andet indhold.

Forhåbentligt kan ideerne og tankerne være til inspiration for andre. Samtidig kan beskrivelserne og refleksionerne måske være med til at åbne en debat om begreberne personlig oplevelse og kompetence i friluftsliv - set i et uddannelsesperspektiv.

Grundholdningen og udgangspunktet på SDU er at (positivt) oplevelser i naturen er første trin i en progression, hvor målet er en reel kompetence til at formidle og arbejde med friluftsliv. I nogle pædagogiske oplæg kan man få den fornemmelse, at målet alene drejer sig om personlige oplevelser – helst de vilde og „ekstreme“ – og at refleksionen (den pædagogiske) og det funktionelle, formidlingsorienterede (kompetence) glemmes i farten!

GRUNDUDDANNELSEN

På den toårige grunduddannelse i idræt uddannes praktiske formidlere i idræt med baggrund i dels humanbiologisk og dels humanistisk/samfundsvidenskabelig idrætsteori. Ca. 60-70% af de studerende bliver undervisere i gymnasieskolen. Resten, de 30-40%, finder arbejde på højskoler, i det offentlige, i idrætsorganisationerne eller i private virksomheder. Fælles for dem er, at formidling af idræt står centralt. Derfor vægtes de pædagogiske og formidlingsmæssige aspekter – også når det handler om friluftsliv.

De centrale principper i opbygningen af friluftsliv som fagområde på idrætsstudiet er følgende:

- sammenhæng og progression gennem hele studiet
- arbejde med et bredt udvalg af aktivitets- og turformer i forskellige naturtyper
- friluftsliv i en dansk-nordisk tradition
- teori-praksis kobling i forhold til friluftsliv og pædagogik
- formidlingskompetence og sikkerhed.

SAMMENHÆNG OG PROGRESSION

Kurset er bygget op af et antal moduler, hvor ambitionen er at skabe et sammenhængende forløb gennem alle fire semestre med mulighed for egen træning og selvstudium i de

mellemliggende perioder. Progressionen går fra det nære, enkle basisfriluftsliv mod det mere teknisk komplicerede og evt. risikofyldte friluftsliv. Sammenhængen ligger i tilknytningen til en dansk-nordisk tradition for friluftsliv og i teori-praksis koblingen (jvf. senere).

BREDT UDVALG AF AKTIVITETS- OG TURFORMER I FORSKELLIGE NATURTYPER

Der vil altid være tale om et valg - en prioritering - på et område med et utal af forskellige aktiviteter og transportmidler: ski, klatring, rulleskøjter, windsurf, sejladslads...!

Valget kan ofte have karakter af et dilemma: skal vi vælge de traditionelle „friluftsdiscipliner“, eller skal vi følge de nyere trends. Skal vi vælge at præsentere mange forskellige aktiviteter, eller skal vi fordybe os i et lille udvalg?

Vi har valgt aktiviteter ud fra en afvejning af det brede perspektiv (forskelligheden, mangfoldigheden) afvejet i forhold til muligheden for fordybning og dermed muligheden for at opnå (en reel) formidlingskompetence.

Følgende kriterier mener vi er centrale, når der skal vælges aktiviteter:

- en vis bredde, dvs. forskellige aktiviteter (ikke kun kajak eller klatring)
- mulighed for at opleve forskellige naturområder (både

- skov, kyst og vandløb - fjeld)
- aktiviteter, hvor koblingen mellem teori og praksis er relevant og naturlig
- aktiviteter, som er motiverende (for unge mennesker i dag)
- muligheden for formidlingskompetence (set i forhold til de didaktiske rammer, dvs. antal lektioner og sikkerhedsforhold).

Konkret består friluftsdelen på idrætsuddannelsen af følgende moduler:

- Friluftsliv i skoven, basisfriluftsliv, leg og samarbejde, træklatring og førstehjælp
- Orienteringskursus, leg og idræt med orientering
- Vinteraktivitetskursus, alpint skiløb, langrend, friluftsliv og sikkerhed i vinterfjeldet.

- Friluftsliv ved sø og å/elv, kanoen - tur, teknik og sikkerhed
- Friluftsliv ved kysten, havkajak, tur, teknik og sikkerhed.

I tilknytning til de enkelte praktiske moduler er der teori og forberedelse på SDU.

DANSK-NORDISK FRILUFTSLIV

Vi tager udgangspunkt i tur- og aktivitetsformer, som har relation til dansk-nordisk friluftsliv. Med dansk-nordisk friluftsliv tænker vi på den tradition for udeliv, der er formuleret og praktiseret i Norge og Sverige gennem det 20. århundrede (af bl.a. Nansen, Faarlund, Breivik, Tordsson) og som videreudvikles og diskuteres i en pædagogisk sammenhæng (af bl.a. Bischoff,

Petersen).

De centrale momenter (didaktiske kvaliteter) er her:

- turen, tid - varighed, (krops-, naturrytme)
- natur - kultur, (naturoplevelse/forståelse - kulturoplevelse/forståelse, forholdet natur - kultur - menneske)
- gruppen (samarbejde, alle med, den lille gruppe)
- enkelthed (gælder både aktivitet - udstyr) (overskuelighed - kontrast - miljøhensyn)
- leg (procesorienteret, lystprincip, kreativ eksperimentering - learning by doing)
- krop - teknik (kroppen aktivt involveret - oplevelse/udfordring af mestringsevne)
- sikkerhed (tryghed, tur efter evne - positiv oplevelse).

TEORI-PRAKSIS KOBLING

Koblingen mellem teori og praksis er central. Friluftsliv handler om oplevelser i naturen, men først når disse reflekteres og perspektiveres i forhold til teorien er der tale om et kvalificeret studium på universitetsniveau. De teoretiske temaer integreres mest muligt i praksis – dvs. i de enkelte moduler. Friluftsliv som fagområde lægger op til en nær sammenhæng mellem oplevelse, erfaring og refleksion. De enkelte temaer kobles til de moduler, hvor det er mest naturligt:

Skov: Naturforvaltning, friluftspolitik og natursyn.

Orienteringsløb: En idrætslig tilgang; leg og konkurrence i naturen.

Vinteraktiviteter: Sikkerhed og metodik/progression.

Kano: Samarbejde, gruppeprocesser og kommunikation.
Kajak: Udfordring og motivation.

På alle moduler tematiseres endvidere følgende emner - knyttet til den aktuelle aktivitet og naturlokalitet:

- friluftstradition, hvor kommer inspirationen fra, og på hvilken måde indskrives vi os i traditionen?
- pædagogiske mål, hvilke pædagogiske kvaliteter vægtes?
- perspektivering. Hvordan kan vi arbejde med friluftsliv i andre sammenhænge og med andre målgrupper? (bl.a. gymnasieklasser og tilpasset undervisning med handicappede)
- formidling (undervisningsmetoder og lærerroller)
- sikkerhedsmæssige aspekter

og kompetence

- natur- og kulturkendskab.

FORMIDLINGSKOMPETENCE OG SIKKERHED

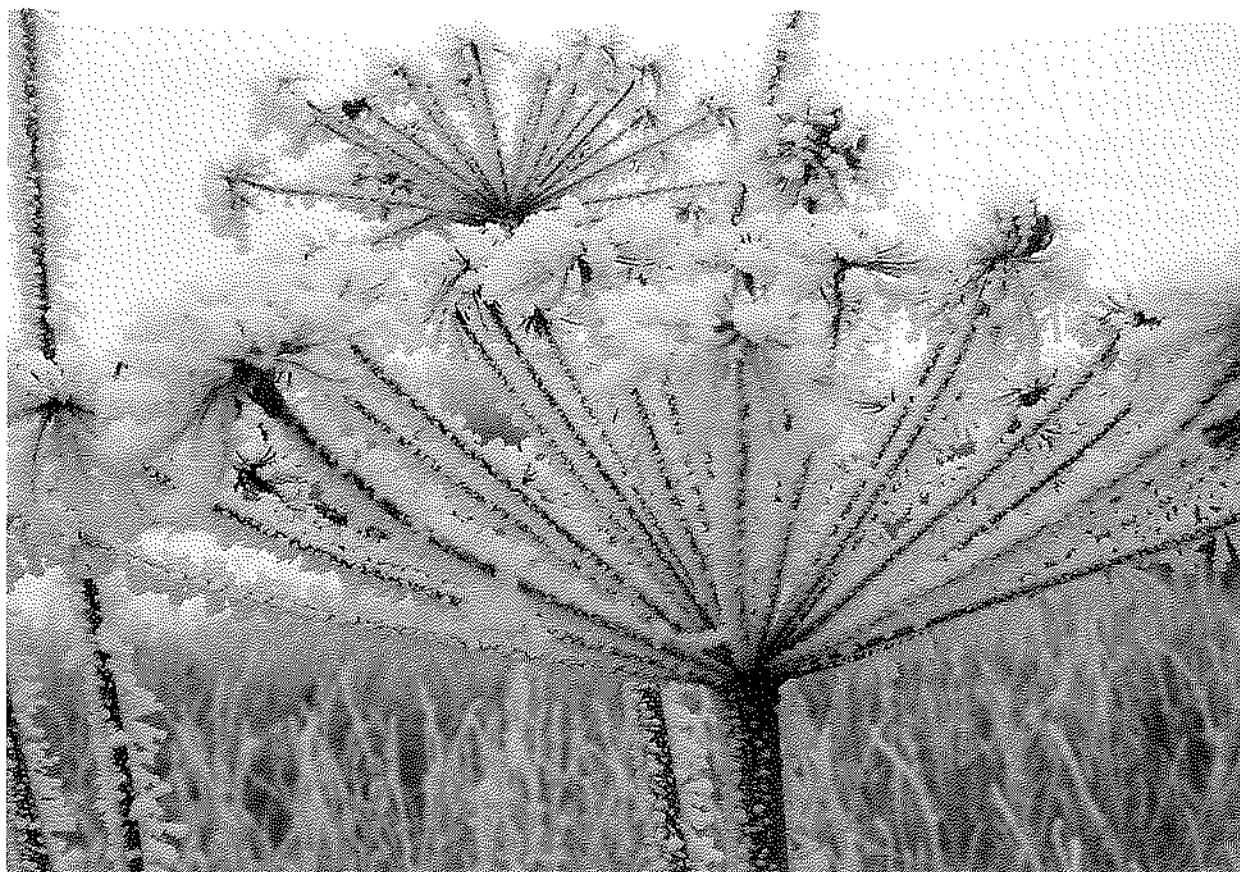
Et helt centralt mål er, at de studerende kan bruge erfaringerne i en fremtidig formidlingssituation f.eks. i gymnasiet.

Det er baggrunden for prioriteringen af relativt få og enkle aktiviteter/turformer.

De studerende skal have mulighed for at erhverve sig en *reel* kompetence til at formidle friluftsliv til fremtidige målgrupper på baggrund af erfaringerne fra kurset.

ARBEJDSFORMER

Undervisningen i friluftsliv er præget af meget forskellige arbejdsformer. Det er en del af ideen: at bevidstgøre om valget af pædagogiske formid-

lingsmetoder i forskellige situationer. I enkelte moduler (f.eks. i o-løbskurset og vinteraktivitetskurset) er undervisningen relativt lærerstyret med instruktion og en traditionel lærerrolle.

I andre moduler – f.eks. kano og kajak-modulet – vil der i højere grad være tale om en kombination af instruktion (deduktiv undervisning – i starten og i situationer, hvor sikkerheden kræver det) og mere induktiv undervisning med læreren som vejleder. Her lægges der op til, at gruppen i højere grad inddrages i processen og selv eksperimenterer og finder løsninger på konkrete problemer/opgaver. Underviseren vil gennem hele forløbet være provokatøren, inspiratoren, konsulenten, som sørger for, at de praktiske oplevelser og erfaringer bliver reflekteret i gruppen og hos den enkelte.

EKSAMEN

Som noget nyt på grunduddannelsen i idræt indføres eksamen i de praktisk/pædagogiske fag – dermed også i friluftsliv.

Baggrunden er at styrke arbejdet med fagene både praktisk og teoretisk samtidig med, at de studerende får mulighed for at blive vurderet også på kropslige færdigheder og evnen til at formidle et stof (praktisk og teoretisk).

I et fag som idræt, der i høj grad handler om krop og bevægelse, og hvor målet er at blive i stand til at formidle til andre, forekommer ræsonnementet rimeligt. På trods af dette kan det synes langt fra ideen om friluftsliv (det frie liv

i naturen!) med eksamen og karakterer.

Eksamenformen er forsøgt lagt så tæt op af praksis og ideen om friluftsliv som muligt. Der er tale om en kombineret prøve, hvor de studerende i grupper trækker et tema i friluftsliv (basisfriluftsliv med førstehjælp, orientering, kano, kajak). Herefter har gruppen en måned til at forberede sig praktisk og teoretisk. Gruppen udfærdiger en synopsis, som skitserer hovedpunkterne i deres praktiske præsentation samt relevante teoretiske temaer og problemstillinger. Til eksamen skal de studerende, i grupper, vise praktiske færdigheder i et eget sammensat program, som skal indeholde tekniske såvel som sikkerhedsmæssige aspekter. Efter den praktiske formidling eksamineres gruppen i de teoretiske aspekter af deres præsentation.

Temaerne i den teoretiske eksamination/diskussion kan være følgende:

- aktivitetens sammenhæng med og relation til friluftstraditionen
- pædagogiske mål med aktiviteten
- valg af pædagogik og formidling (bl.a. metoder og lærerroller)
- sikkerhedsspørgsmål
- perspektivering til andre målgrupper og kontekster.

Der er endnu ikke blevet afholdt eksamen i friluftsliv. Tiden vil vise, om denne eksamensform fungerer efter hensigten, og om eksamen i de praktisk-pædagogiske fag øger motivationen og fagligheden.

OVERBYGNINGS- UDDANNELSEN

På overbygningen til idrætsstudiet, dvs. de næste seks se-

mestre, sker der et par radikale ændringer. Bacheloråret (5.-6. semester) ændres fra et særskilt studium til en integreret del af overbygningen. Overbygningsuddannelsen vil bestå af et antal kurser, som udbydes hvert år, og som de studerende kan vælge imellem og selv sammensætte – alt efter interesse og fremtidige jobmuligheder. Den anden store ændring er, at det praktisk-pædagogiske område styrkes på overbygningen. Der vil være et antal kurser, hvor det praktisk-pædagogiske integreres i et af de to teoriområder (det humanistiske/samfundsvidenskabelige og det humanbiologiske). I øjeblikket foreligger planer om to moduler, som tematiserer friluftsliv som fagområde. Her skal blot antydes idé og indhold.

FRILUFTSLIV – KULTUR, NATUR OG PÆDAGOGIK

Intentionen er at undersøge og forstå friluftsliv som kulturform i et historisk/samfundsmæssigt og pædagogisk perspektiv. Målet er:

- at give grundlag for at forstå friluftsliv som kulturel konstruktion og analysere forskellige former for friluftsliv i forhold til bl.a. natursyn og pædagogik.
- at opbygge den studerendes analytiske evner i forhold til pædagogisk anvendelse af friluftsliv med forskellige målgrupper og i forskellige kontekster.
- at opbygge den studerendes kompetence til at kunne argumentere for, organisere og formidle friluftsliv i en

pædagogisk sammenhæng. I kurset indgår praktik, hvor de studerende skal planlægge, formidle, begrunde og evaluere egen pædagogiske praksis med eksternt målgruppe.

HUMAN-BIOLOGISKE OG PSYKOLOGISKE PERSPEKTIVER PÅ FRILUFTSLIV

Analyse af udfordringer og ekstreme belastninger i friluftsliv set i sammenhæng med praktisk-pædagogisk formidling. Ideen med kurset er at undersøge de humanbiologiske og psykologiske forhold, som har betydning for praksis i friluftsliv.

Der vil blive sat fokus på det ekstreme friluftsliv, f.eks. ekspeditioner eller adventure race, hvor udfordringen og belastningen er ekstrem. Relationen til mere almene former for friluftsskaktiviteter vil blive diskuteret. Målet er at gøre den studerende i stand til at kunne analysere, vurdere og formidle de humanbiologiske og psykologiske forhold, som har betydning for praktisering af friluftsliv.

NORDISK BACHELOR I FRILUFTSLIV

Afslutningsvis kan det nævnes, at der på Institut for Idræt og Biomekanik arbejdes med at etablere et bachelorstudie i friluftsliv. Arbejdet sker i samarbejde med universiteter i Norge, Sverige og Danmark. Ideen er, at et hold studerende får mulighed for at studere friluftsliv ud fra en komparativ kultursociologisk synsvinkel og via rejser rundt i de nordiske lande studerer traditioner og trends i friluftslivet i Norden.

AFRUNDING

Med den nye struktur og indhold på idrætsuddannelsen får friluftsliv en position og en funktion, som ligestiller fagområdet med de øvrige store praktisk-pædagogiske fag: boldspil, vandaktiviteter m.m. Friluftsliv er et fagområde i voldsom udvikling. Der bliver tilbudt kortere og længere kurser eller uddannelser på mange niveauer og i mange uddannelsesmæssige sammenhænge; fra folkeskoler, gymnasier, høj- og efterskoler, daghøjskoler, seminarier og universiteter, idrætsorganisationer samt ikke mindst en lang række private firmaer. Set ud fra en studiemæssig synsvinkel forekommer det centralt, at de kompetenceopbyggende aspekter sammen med den pædagogiske refleksion sættes i fokus. Det handler om på forsvarelig vis at kunne organisere og formidle friluftsskaktiviteter og samtidig kunne argumentere for faget og relatere til relevant pædagogisk teori/litteratur. De personlige oplevelser og udfordringer er en naturlig del af praksis, men bør ikke være det primære eller eneste mål. Forhåbentligt vil denne artikel give anledning til refleksion og måske debat om friluftsliv som fagområde i uddannelser.

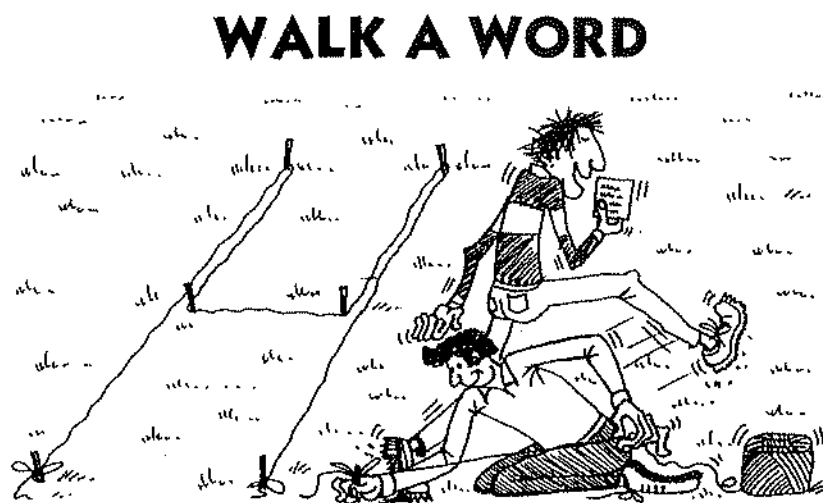
FRILUFTSBOGKLUBBEN

Af Carsten Damsgaard

Der har desværre været en del problemer med at få enkelte af bøgerne på boglisten leveret. Disse problemer skulle nu være løst, således at alle bestilte bøger nu er afsendt herfra! Hvis du endnu ikke har modtaget bøger, der er bestilt indenfor den seneste tid, bedes du henvende dig til mig. Denne gang er der to bøger, der er blevet skiftet ud med to nye spændende bøger. Bestil bøgerne på bestillingskuponen eller via vores hjemmeside.

ENKELT FRILUFTSLIV – GAMLA VILDMARKSKNEP Af Roger Isberg

En ny bog af Roger Isberg, der bl.a. tidligere har skrevet bogen „Färd“. Roger er til daglig vejleder på Sjöviks Folkehøgskole i Sverige, hvor man arbejder bevidst med „enkelt og naturligt friluftsliv“. Bogen beskriver, ifølge Roger selv, det „konkrete friluftsliv“. Ud fra tanken om „et rigt liv med enkle midler“ beskrives, hvordan man kan lave sin egen udrustning som f.eks. „lejrålstelt“, sovepose, myggenet, ske og sammenfoldelig sav. Roger siger i starten af bogen: ”Under senere åren har friluftslivet mer och mer blivit tekniker i att använda friluftsliv, samtidigt som redskapen stadigt förbättras. Vi tränar oss i att använda satellitnavigering, sätta upp tunneltält och övernatta i en syntetsäck som tål -20 C. I stället för att öva sig i tekniker

borde man koncentrera sig på upplevelser vilka i sin tur leder till färdigheter... Hur enkelt går det att leva och samtidigt säga att man lever et gott liv? Friluftslivet i denna bok är vad vi kallar ett naturligt friluftsliv, dvs. naturen är utgångspunkten och inte aktiviteterna!“ En fin lille bog, der går imod trenden indenfor friluftslivet i bl.a. Danmark og forhåbentlig kan give anledning til debat omkring det fremtidige friluftsliv.

85 sider i paperback kvalitet med en del illustrationer og flotte akvarelmalerier. Pris 195 kr.

CREATIVE OUTDOOR WORK WITH YOUNG PEOPLE

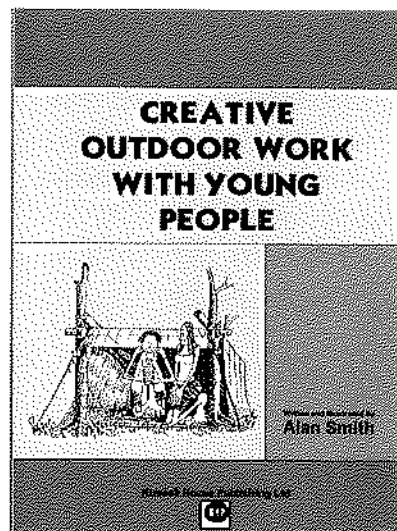
Af Alan Smith

Vi har her fået fat på en sjov lille engelsk bog, der indeholder mange gode aktivitetsmuligheder i forhold til at arbejde med friluftsliv og unge mennesker. Der er bl.a. afsnit omkring orienteringslege, lejraktiviteter og kajakaktiviteter. Det skal indrømmes, at det

ikke er alt, der er lige relevant og brugbart, men der er en del nye og anderledes idéer, der kan anvendes. Jeg har selv med held brugt nogle af orienteringslegene til efterskoleelever. Illustrationen viser aktiviteten ”Walk a word”, hvor eleverne f.eks. ved hjælp af kompas skal ”gå et ord”. En god øvelse i kompasretninger!

165 sider i paperback kvalitet med mange sjove, skøre illustrationer.

Pris 150 kr.

BOGLISTEN

Best. nr.	Titel/forfatter	Sprog	Omtale	Pris
BU-01	"Udendørs pædagogik", Dahlgren og Szecepanski	Dansk	51/02	160,00
TI-02	"Sug i magen og livskvalitet", Gunnar Breivik	Norsk	52/02	215,00
NI-05	"Telge-spikke-smi" Breiset og Gunnerød	Norsk	49/02	165,00
MO-10	"Den store kanobog", Tonni Frandsen	Dansk	50/02	165,00
UB-20	"Friluftsliv på vinteren", Rolf Olsson	Svensk	48/01	135,00
SP-25	"Enkelt friluftsliv", Roger Isberg	Svensk	53/03	195,00
DB-30	"De 100 bedste Trangia opskrifter", Johansen og Stummann	Dansk	42/00	69,00
FA-35	"Grønlandskajakken", Smedemark og Henriksen	Dansk	48/01	150,00
NO-46	"Friluftsliv – grunnbok", Bischoff og Mytting	Norsk	41/00	225,00
BL-50	"Complete book of seakayaking", Derek Hutchinson	Engelsk	30/96	205,00
BL-51	"Canoe Games", Dave Ruse	Engelsk	44/00	195,00
PR-60	"Friluftsmat", Anita Forsell	Svensk	50/02	89,00
PR-61	"Fjällboken", Grundsten og Palmgren	Svensk	51/02	195,00
BC-70	"Path of the Paddle", Bill Mason	USA	33/97	235,00
BC-75	"Song of the Paddle", Bill Mason	USA	34/97	235,00
BC-76	"Thrill of the Paddle", Paul Mason	USA	49/02	235,00
BC-77	"How to shit in the woods", Kathleen Meyer	USA	47/01	95,00
BC-78	"Canoe and Kayak Handbook", Franco Ferrero	Engelsk	52/02	195,00
BC-79	"Creative outdoor work...", Alan Smith	Engelsk	53/03	150,00
WW-80	"Långfärdsjakaj", Karin Mentzing	Svensk	42/00	205,00

Alle priser er inkl. dansk moms og gældende pr. 1.3.2003.

Dertil kommer ekspeditionsforsendelse på kr. 50,00 uanset antal bøger.

Forbehold for evt. udsolgte bøger samt prisstigninger, der skyldes kursændringer.

Da vi kun har nogle enkelte af bøgerne på lager, må der ofte påregnes en leveringstid på min. 1 måned efter bestilling. Bestil evt. via hjemmesiden: www.danskfriluftsliv.dk.

Friluftsbogklubben – bestillingskupon
Jeg bestiller hermed følgende bøger:

best.nr.	antal	best.nr.	antal	best.nr.	antal
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Medlemsnummer (står på bagsiden på bladet): _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Telefonnr.: _____

Bestillingskuponen adresseres til: Friluftsbogklubben, att. Carsten Damsgaard, Varnæsvej 750, Bovrup, 6200 Aabenraa

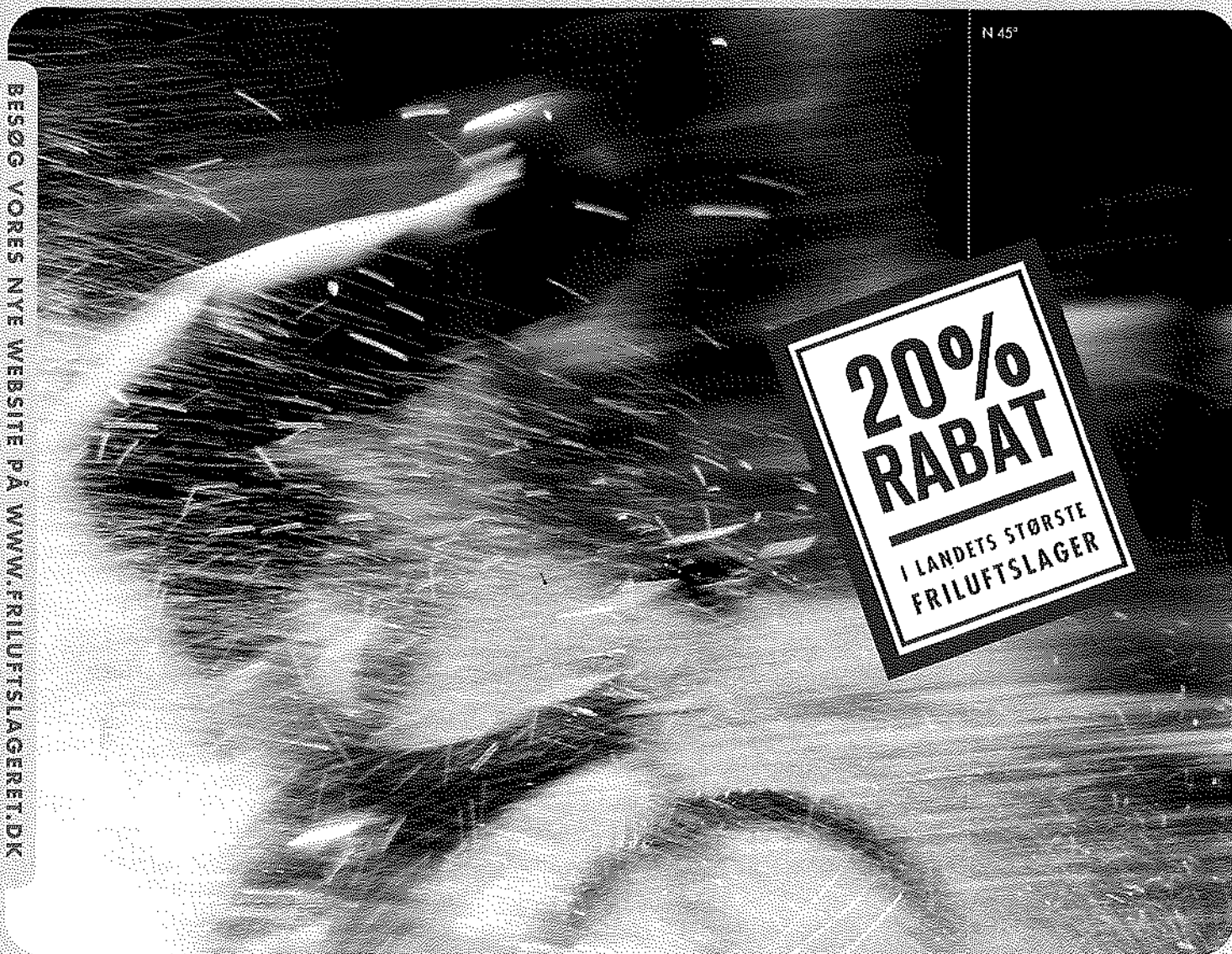
03257 ARC
MARTIN JOHNSEN
RISLUNDVEJ 14
8240 RISSKOV

602

000

8240 0108/16 1

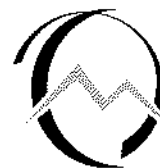
BESØG VORES NYE WEBSITE PÅ WWW.FRILUFTSLAGERET.DK

FRILUFTSLAGERET GIVER DIG RÅD

For os er friluftslivet en livsstil. Med en bred baggrundsviden inden for næsten alle former for udeaktiviteter, er vi i stand til at rådgive dig, uanset hvilken type udeliv, du dyrker. Friluftslageret har det største udvalg af udstyr til friluftsliv. Kig forbi forretningen i Odense eller besøg vores butik på nettet på www.friluftslageret.dk og se vores store udvalg.

Medlemmer af Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv opnår 20% rabat på alle* varer i Friluftslageret. (*Gælder ikke GPS, mad- og tilbudsvare.)

friluftslageret

LÆSSØEGADE 12 • 5000 ODENSE C. • Tel.: 63 12 37 37 • Fax: 63 12 37 36 • WWW.FRILUFTSLAGERET.DK
ÅBNINGSTIDER I BUTIKKEN: MAN-TOR 10:00-17:30 • FRE 10:00 - 19:00 • LØR 10:00-14:00 • WEBSITEN ER ALTID ÅBEN